

# ՄԱՍԻՍ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԻՐ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 31 (1381) ՇԱԲԱԹ, ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 06, 2008  
VOLUME 28, NO. 31 (1381) SATURDAY, SEPTEMBER 06, 2008



Պաշտօնաթերթ՝  
Ս. Դ. Հնչակեան Կուսակցության  
Արևմտեան Ամերիկայի

MASSIS Weekly  
1060 N. Allen Ave. Suite 101  
Pasadena, California 91104

## ՍԵՐ ԱՆԿԻՒՆԵՆ

### «ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԿՈՆԱԿԻՆ ԴՐՈՒԱԾ ԶԱՐԻՐ ՏԱՐՈՒԱՅ ԿՈՒԶԻ» ՄԱՍԻՆ

ՏՕԳԹ. Ա. ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

Ռ. Հատուկ նշանակության խմբագրած «Մարմար» թերթի 2008 Օգոստոս 27-ի համարի մէջ թարգմանաբար լոյս ընծայուած ուշագրաւ յօդուած մըն է մեր այսօրուան մտորումներուն շարժառիթը:

Մուսրաֆա Անար է. քուրճիոյ ուսանողին անունը, որ Օգոստոս ամսուան 26-ին, «Թարաֆ» թերթի մէջ ստորագրած յօդուածին՝ «Ձուրպոյլը լաւ կու գայ թէ՛ Թուրքիոյ, թէ՛ Հայաստանի» խորագիրը ընտրած է:

Վերնագիրը ինքնին ցոյց կու տայ, թէ Անարի մտորումներու առանցքը կը կազմէ, Թուրքիոյ նախագահ Ապտուլլա Կիլի՝ Հայաստան այցելելու, նախագահ Ս. Սարգսեանի հեղինակած հրաւերը՝ Սեպտեմբեր 6-ին տեղի ունենալիք Հայաստան-Թուրքիա ֆուրպոյլի մրցումը միասին դիտելու կապակցութեամբ, որուն ցարդ, պատասխանած չէ Կիլ: Կը թուի, թէ Անգարայի Ապահովական Ապասարկութիւնները... ասիւս, մոռցած ըլլալու են հայոց արանդական, այլապէս ասպետական հիւրամեծարութիւնը - մտահոգ են իրենց նախագահի ֆիզիկական ապահովութեամբ: Այդպէս ցոյց կու տան պարզուած երեւոյթներ, որոնց շարքին, ի մասնաւորի, վերջերս Հայաստանի նախագահին հետ տեղի ունեցած թրփական «Ռատիկալ»ի հարցազրոյցը, ուր քուրճիոյ կիցը հարց կ'ուտայ Անգարայի ունեցած որոշակի մտավախութիւններու կապակցութեամբ: «Դու կը կիսէ՞ Բայր մտահոգութիւնները»:

Անկախաբար այդ թոյրեմ, մեր, «Թարաֆ» թերթի յօդուածագիրը, կը գտնէ, թէ նախագահ Կիլ, ոչ թէ միայն պէտք է երթայ Երեւան, այլ նաեւ, պէտք է բացուի ընդհանուր սահմանները: Ապահովութիւնը սահմանափակ առեւտուրը: Բարեկարգութիւնը Թուրքիա-Հայաստան յարաբերութիւնները: Նախաձեռնութիւն վերցուի լուծելու հայկական հարցը որ, յօդուածագիրին համոզումով, Օսմանեան «իթթիհատականներու կողմէ քուրճիոյ ժողովուրդի կողակից վրայ դրուած «հարիւր տարուան ԿՈՒԶ» մըն է»: Յօդուածագիրը իր մտորումները իր արարտին կը հասցնէ, յամառելով իր այն համոզումին վրայ, թէ «եթէ ես յարգելի նախագահին տեղը ըլլայի, քննա չէի վարաներ ու այս քայլը կ'առնէի»:

Միևնուհետ լաւ: Այս մասին շատ են խօսած քուրճի պետական մակարդակի

Շարք էջ 19

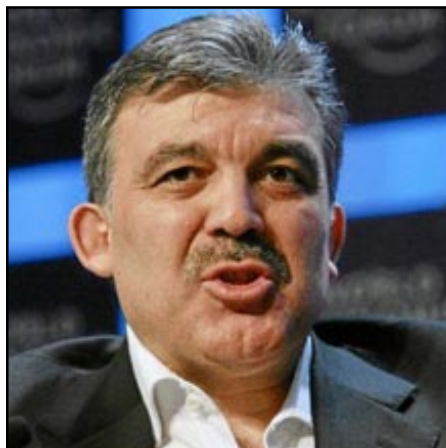
## ԼՐԱԳՐՈՂՆԵՐՈՒ ԴԵՏ ԶԱՆԴԻՊՈՒՄԻ ԸՆԹԱՑՔԻՆ ԼԵՒՈՆ ՏԵՐ-ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ ԶՐԱՊԱՐԱԿԵՑ ՆՈՐ ՓԱՍՏԱԹՈՒՂԹԵՐ «ԳՈՆԿՐԵՍԻ ԿԱՅԱՑՈՒՄԸ ԻՆՔՆԱԲԵՐԱԲԱՐ ԲԵՐԵԼՈՒ Է ՍԵՐԺ ՍԱՐԳՍԵԱՆԻ ԶՐԱԺԱՐԱԿԱՆԻՆ»

Հայաստանի առաջին նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսեանը Սեպտեմբեր 2-ին հանդիպելով լրագրողներու հետ յայտարարեց, որ Հայ Ազգային Գոնկրէսի կազմումը պիտի առաջնորդէ Սերժ Սարգսեանի հրաժարականին, որ այլեւս իրենց հիմնական պահանջը պիտի ըլլայ:

Պատասխանելով այն հարցին, թէ ինչ ձեւով պիտի իրականացնեն այդ պահանջը եւ որքանով իրատեսական է այդ, Տեր-Պետրոսեան ըսաւ, որ իրենց գործունէութեան հիմնական էութիւնը Գոնկրէսի կազմումը պիտի ըլլայ, որ ինքնաբերաբար պիտի բերէ Սերժ Սարգսեանի հրաժարականին:

«Պէտք է Սերժ Սարգսեանը, գայ մի պահ, երբ տեսնի, որ հասարակութեան մեծամասնութիւնը իրեն չի ընդունում, եւ ինքը այլեւս չի կարող կառավարել այս

### ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՆԱԽԱԳԱՐԸ ՊԻՏԻ ԺԱՄԱՆԵ ԵՐԵՒԱՆ



Թուրքիոյ նախագահ Աբտուլլա Կիլ

Թուրքիոյ վարչապետ Թայիբ էրդողան հաստատեց լրատուամիջոցներու այն հրապարակումները, որ նախագահ Աբդուլլա Գիլ Սերժ Սարգսեանի հրաւերով պիտի մեկնի Երեւան՝ ներկայ գտնուելու Հայաստանի եւ Թուրքիոյ ֆուրպոյլի ազգային հաւաքականներու Սեպտեմբեր 6-ին տեղի ունենալիք մրցումին:

Թուրքիոյ նախագահի գրասենեակը տակաւին պաշտօնապէս չէ հաստատած այցելութեան լուրը, սակայն վարչապետի խօսքէն ետք, մեծ է հաւանականութիւնը, որ առաջին անգամ ըլլալով Թուրքիոյ նախագահ մը ժամանէ Երեւան:

Թրքական աղբիւրներու համաձայն, Աբդուլլա Գիլ օդակայանէն կ'ուղղուի Հրազդան մարզադաշտ: Մրցումի աւարտին հանդիպում ունենալէ ետք Սերժ Սարգսեանի հետ, ան նոյն օրը կը վերադառնայ Անգարա:



Լեւոն Տեր-Պետրոսեան մամլոյ ասուլիսի ընթացքին

երկրում», - աւելցուց ան: - «Ես դրան ձգտում եմ՝ կը յաջողուի, թէ չի յաջողուի, Աստուած գիտի: Ես համեստ մարդ եմ, երբեք իմ ուժերը չեմ գերազանահատել: Ես դրել եմ նպատակ. կը հասնենք, չենք հասնի՝ ոչինչ, աշխարհը չվերջացաւ»:

Հարցին, թէ արդեօք ընդդիմութիւնը պատրաստ է ընդունելու նախագահական ընտրութիւններու արդիւնքները, Լեւոն Տեր-Պետրոսեան ըսաւ, «Հազար տարի էլ անցնի, միլիոն տարի էլ անցնի, ես, մեր շարժումը, ժողովրդի մեծամասնութիւնը չի ընդունելու 2008 թուականի նախագահական ընտրութիւնների արդիւնքները: Դա

ուղղելու մէկ ձեւ կայ՝ անցկացնել նոր նախագահական ընտրութիւններ»:

Պատասխանելով Թուրքիոյ նախագահ Աբդուլլա Գիլի Հայաստան գալու վերաբերող հարցին, Տեր-Պետրոսեան ըսաւ, որ ինք կ'ողջունէ այդ հրաւերը, որ կրնայ հնարաւորութիւն տալ սառույցը հալեցնելու: «Թուրքիայի հետ մենք պէտք է հաստատենք նորմալ, բարիդրացիական յարաբերութիւններ՝ առանց նախապայմանների: Երբ այս բանը ես ասում էի, ասում էին՝ էս ինչ դաւաճանութիւն է: Հիմա իրենք արդէն գիշեր-ցերեկ դա կրկնում են, դրա լղաւաճանութեան մասին ոչ ոք չի խօսում», - աւելցուց ան:

Ասուլիսի ընթացքին Հայաստանի առաջին նախագահը հրապարակեց երեք փաստաթուղթ, որոնք, «Հափազանց կարեւոր նշանակութիւն ունեն ընդդիմութեան դէմ Հայաստանի իշխանութիւնների կազմակերպած հրէշաւոր դաւադրութեան էութիւնը բացայայտելու առումով»:

Առաջին փաստաթուղթը Երեւանի Կենտրոն եւ Նորք-Մարաշ համայնքներու ընդհանուր իրաւասութեան դատարանի դատաւոր

Շարք էջ 4

## 60 ԶԱԶԱՐ ՏՈՒԱՐ ԶԱՆԳԱՆԱԿՈՒԵՑԱԻ ԶԱՅԱՍՏԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼՆԵՐՈՒՆ ՕԳՆԵԼՈՒ ՆՊԱՏԱԿՈՎ



Թերթոնի հաղորդակարները ու մասնակիցները կեդրոնը Դաւիթ Մահնազարեան

Ուրբաթ, Օգոստոս 29-ի երեկոյեան Լոս Անճելըսի մէջ տեղի ունեցած հեռատեսիլային թէլեթոնի մը ընթացքին հանգանակուեցաւ աւելի քան 60 հազար սոլար՝ Հայաստանի քաղաքական բանտարկեալներու օգնելու նպատակով:

Հինգ ժամ տեւած յայտագիրը պիտուեցաւ Հայկական Թերթոնի եւ AMGA -ի տեղական եւ արբանեակային ալիքներով: Հանգանակութիւնը վարեցին Հայաստանի

Շարք էջ 5









**ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ**

**ՕՊԱՄԱ՝ ՆԱԽԱԳԱՅԱԿԱՆ ԹԵԿՆԱԾՈՒ ՏԵՍՈՔՐԱԹ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ**

**ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՍԱՂԻՆԱՆ**

Չորս օրերու վրայ երկարող, երեքը Տէնվերի «Փեբսի» կեդրոն (Pepsi Center), իսկ վերջին գիշերը, նոյն քաղաքի մարզադաշտէն ներս ի ներկայութեան աւելի քան 80 հազար խանդավառ եւ լաւատես հետեւորդներու, Տեմքրաթ կուսակցութեան համագումարը հասաւ իր աւարտին, Ամերիկայի նախագահութեան թեկնածու նշանակելով Պարաք Օպաման, պատմութեան մէջ առաջին սեւ թեկնածուն:

Համագումարը, ընդհանուրին կողմէ նկատուեցաւ աննախընթաց եւ պատմական, բազմաթիւ պատճառներով, որոնք եթէ համագումարի ընթացքին չհարթուէին, տեմքրաթները կրնային զրկուիլ հաւանական յաղթանակէ մը:

**ՈՐՈՒՔ ԷՒՆ ԱՅՒ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐԸ**

Հիմնականին մէջ, երկար, յոգնեցուցիչ եւ երեւութապէս պառակտող ընտրապայքարէ մը ետք, Գլինթըններու, սենսթըր Հիլըրին եւ իր ամուսինը, նախկին նախագահ Պիլ Գլինթըն, եւ Պարաք Օպամայի միջեւ, որու ընթացքին, այս վերջինը ապահովեց ընտրական բաւական թիւով պատգամաւորներ, նշանակուելով կուսակցութեան թեկնածու նախագահութեան, ուրեմն այս երկու կողմերը, ըստ երեւոյթին, պիտի չկարենային համաձայնութիւն եւ կուսակցական միացեալ եւ համերաշխ ճակատ մը ստեղծել, համագումարը այնպէս մը ընթացաւ, որ նախատեսուած անհամաձայնութիւնները փարատեցան, եւ Գլինթընները, տէր եւ տիրին իրենց ամբողջական նեցուկը յայտնեցին Օպամային, վերջնականապէս ապահովելով անոր թեկնածութիւնը, նախագահի պաշտօնին: Այս իմաստով ուրեմն, փոքրամասնական, սեւ եւ ամերիկացի ժողովուրդին կողմէ լաւ չճանչցուած թեկնածուն յաղթանակ տարաւ: Գլինթըններու կողմէ եղած առարկութիւնները կը վերաբերէին Հիլըրիի ապահոված 18 միլիոն ձայներու, ինչպէս նաեւ Օպամայի անփորձութեան, երկրի նախագահի պաշտօնին համար: Այս վերջին հանգամանքը նաեւ թիրախ դարձած էր հանրապետականներու կողմէ, այնպէս որ Օպաման կը նկատ-

ուէր տկար թեկնածու մը: Անկախ Գլինթըններու հակառակութենէն, եւ անոնց կողմնակից քուէարկողներու տրամադրութիւններէն, Պարաք Օպաման նաեւ կը դժուարանար միջին, աշխատաւոր դասակարգի, ինչպէս նաեւ յարաբերաբար յառաջացած տարիքի կին ընտրողներու մօտ, իր թեկնածութեան համաձայնութիւն ապահովել: Այս պատճառով, համագումարի անմիջապէս նախորդող Ուրբաթ օրն իսկ, Օպամա կը նշանակէր փոխ-նախագահի թեկնածու, ձօ Պայտընին, բաւականին տարիքաւոր եւ երկար տասնամեակներու իբրեւ սենսթըր, լուրջ վաստակ ապահոված անձ, թէ ներքին եւ թէ արտաքին մարզերէն ներս: ձօ Պայտընի ընտրութիւնը ընդհանուրին կողմէ լաւ ընդունելութեան արժանացաւ:

Նման կացութեամբ է որ տեմքրաթները համագումարի ձեռնարկեցին:

**ԻՆՉ ՊԱՏՃԱՅՆՈՒՄ**

Համագումարի առաջին օրն իսկ, ուղեղային քանսերէ տառապող Թեա Քենետի, բացման բոցաշունչ ճառով մը իր նեցուկը անգամ մը եւս յայտնեց Պարաք Օպամային, եւ շուրջ 20 հազարի հասնող պատգամաւորները խանդավառութեամբ դիմաւորեցին Քենետիի ելոյթը: Պէտք է խոստովանիլ որ քաջութիւն կը պահանջէր 75-ամեայ սենսթըրին համար նախ ներկայ գտնուիլ, եւ ապա ունենալ նման ելոյթ, որ բարեբախտաբար անփորձանք անցաւ:

Քենետիին յաջորդեց, այդ առաջին գիշերը, Միշել Օպամայի ելոյթը, լաւ պատրաստուած եւ մանաւանդ լաւ մատուցուած, ելոյթ որուն մէջ Օպամայի կինը ներկայացուց իր եւ իր ամուսնոյն անցած ճանապարհը, դիմագրաւած դժուարութիւնները, եւ ունեցած յաջողութիւնները: Ոչ միայն պատգամաւորները, այլ ամբողջ Ամերիկան եւ աշխարհ առիթը ունեցան աւելի լաւ ճանչնալու Պարաքը: Յատկապէս յուզիչ էր Օպամայի երկու դեռատի աղջիկներու յայտնութիւնը բեմի վրայ: Ամերիկացի ժողովուրդը կը սիրէ դիտել ընտանեկան համերաշխ եւ սիրալիր միջնորդութիւն: Նաեւ, այդ ելոյթը առիթ տուաւ Միշելին, ինքզինք աւելի լաւ ներկայացնելու եւ փարատելու



Տեմքրաթ կուսակցութեան նախագահի թեկնածու Պարաք Օպաման եւ փոխ-նախագահի թեկնածու ձօ Պայտըն

իր անձին շուրջ ն ախապէս ստեղծուած ոչ այնքան նպաստաւոր տպաւորութիւնը: Առաջին գիշերը, ուրեմն, ընկերակցութեամբ խանդավառ եւ հաճելի երաժշտութեան եւ յուզումնալից ելոյթներու, անցաւ բաւականին յաջող:

Համագումարի երկրորդ օրը, Երեքշաբթի երեկոն յատկացուած էր մրցակից Հիլըրիի, եւ որոշ մտահոգութիւն կը տիրէր թէ ի՞նչ բովանդակութիւն պիտի ունենար անոր ելոյթը: Իսկական դիմափոխութիւն թէ կուսակցական պարտաւորութիւն, Հիլըրիի ելոյթը իսկապէս տպաւորիչ էր իր ամբողջութեան մէջ, որու ընթացքին, բոլոր ներկաները խանդավառ ընդունելութեան արժանացուցին Հիլըրիի ամբողջական նեցուկը իր մրցակից Օպամային: Նաեւ իր կողմ իր կողմնակիցներուն համախմբուելու կուսակցութեան թեկնածու, Պարաք Օպամայի շուրջ, որպէսզի կուսակցութիւնը յաղթանակ ապահովէ Նոյեմբերի ընտրութիւններու ընթացքին: Ուրեմն համագումարի երկրորդ օրը, Երեքշաբթին ալ արդէն լաւատեսութեամբ աւարտեցաւ:

Յրդ օրը, Չորեքշաբթին, նոյնպէս մեծ ակնկալութեամբ կը սպասուէր նախկին նախագահ Պիլ Գլինթընի ելոյթը: Այս վերջինը ծանօթ է իր ելոյթներու յատկութեամբ եւ համոզական բնոյթով: Իր կնոջ Հիլըրիի նման, մէկ գիշեր առաջ նախագահ Գլինթըն իր յտակ եւ ամբողջական նեցուկը պիտի յայտնէր Պարաք Օպամային, յատկապէս նշելով որ ինք, եւս, ժամանակին

անփորձ նկատուած էր, եւ սակայն, յաջողութեամբ պիտի կատարէր իր նախագահի պաշտօնը:

Նաեւ նոյն գիշերը, Հիլըրիի առաջարկով, եւ Նենսի Փըլոսիի ղեկավարութեամբ, Օպամայի կուսակցութեան թեկնածուի հանգամանքը արժանացաւ ընդհանուր համաձայնութեան, համագումարի մասնակիցներու կողմէ (acclaim), ինչ որ կը նախատեսուէր արդէն:

Ի հարկէ, առաջին 3 օրերու ընթացքին, կային բազմաթիւ այլ ելոյթ ունեցողներ, հանգամանաւոր անձնաւորութիւններ, որոնք բոլորն ալ շեշտը կը դնէին Օպամայի թեկնածութեան վրայ եւ վերջ տալու 8 տարիներու Պուշի իշխանութենէն ձեռքազատուելու անհրաժեշտութեան:

Համագումարը կը հասնէր իր վերջին օրուան, Հինգշաբթիին, որ առաջին 3 օրերէն պիտի փոխադրուէր Տէնվեր քաղաքի մեծ մարզադաշտը, ուր 85 հազար բազմութեան մը ներկայութեան, ընտրեալ թեկնածու Պարաք Օպամա պիտի արտասանէր իր ընդունման ճառը: Այդ ճառի ընթացքին, այդ բազմութիւնը, ինչպէս նաեւ հեռատեսիլի 38-40 միլիոն դիտողները առիթը պիտի ունենային լսելու քիչ մը տարբեր ելոյթ մը Օպամային: Ինչպէս յայտնի է, Օպաման յաճախ ելոյթներ կ'ունենար մտիկ ընողներու տրամադրութիւնը բարձրացնելու, փոփոխութեան մասին խօսելու եւ համակիրներ շահելու: Այդ երեկոյ, Օպամա ընդ-

Շարք էջ 19

1975-2008  
**33<sup>th</sup>**  
**ANNIVERSARY**  
Life, Health, Group Health  
Disability, Long Term Care  
**NEW YORK LIFE**

**ԱՊԱՌՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԱՆԻՐԱԺԵՇՏ Է**  
ԵՐԲԵՔ ՈՒՇ ԶԷ ՎԵՐԱՔՆՆԵԼՈՒ ԶԵՐ ԱՊԱՌՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ  
**ՊԵՏՐՈՍ ԵՒ ՍԻԱՍԱՆԹՈ ՄԱՐՈՆԵԱՆ**  
818 500-9585 ABA INSURANCE SERVICES 805 E. Broadway . Glendale, CA 91205  
E-mail: BMaronian@AOL.com ONE EIGHT HUNDRED FOUR "HAI-TAD"



# ԳԱՂՈՒԹՆԵՐ

## ԼՈՒԻՋԻԱՆԱ-ՊԱԹՈՆ ՌՈՒԺ ԵՒ ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹ

ՅԱԿՈԲ Ա. ԿԱԿՈՍԵԱՆ

Այնտեղ, ծուարած Լուիզիանայի կանաչագեղ եւ տարաշխարհիկ անծայրածիր բնութեան մէջ, գոյութիւն ունի շատ փոքր հայկական գաղութ մը, որ իր հայաբոյր կենսունակութեամբ կը շարժէ նահանգը շատ մը հայաշատ գաղութներուն:

\*\*\*

Լուիզիանան տարբեր բան է տարբեր մարդոց համար, բայց իր անդիմադրելի հրապոյրը ձեւով մը

յուզարկաւորութիւնները կը կատարուին փողերախումբերու «րէկթայմ» եւ «ճագ» նուագով:

Արդարեւ, ֆրանսական երանգը, տեսակաւոր վայրի կեդանինները, համադամ ճաշերն ու ճագ երաժշտութիւնը կարելի է գտնել որեւէ տեղ Ամերիկայի մէջ:

Ռոպէր Գաւալիէ, Սիօր տը Լա Սալ, սկսելով Միշիկըն Լիճէն, չորս ամսուան ճամբորդութենէ ետք 1682-ին նաւակով հասաւ գետաբերան: Լա Սալ կանգնեց խաչ մը, կրակեց հրացանի հարուածներ, եւ



Վազգէն, Սերոբ եւ Մարի Գալթաֆնեաններ

կը գրաւէ մեզ: Անիկա նահանգ մըն է հակասութիւններու՝ գրաւիչ փորձութիւններով, որ կրնայ ըլլալ բոցավառ կամ անխռով, աղմկարար կամ պարկեշտօրէն հանդարտ:

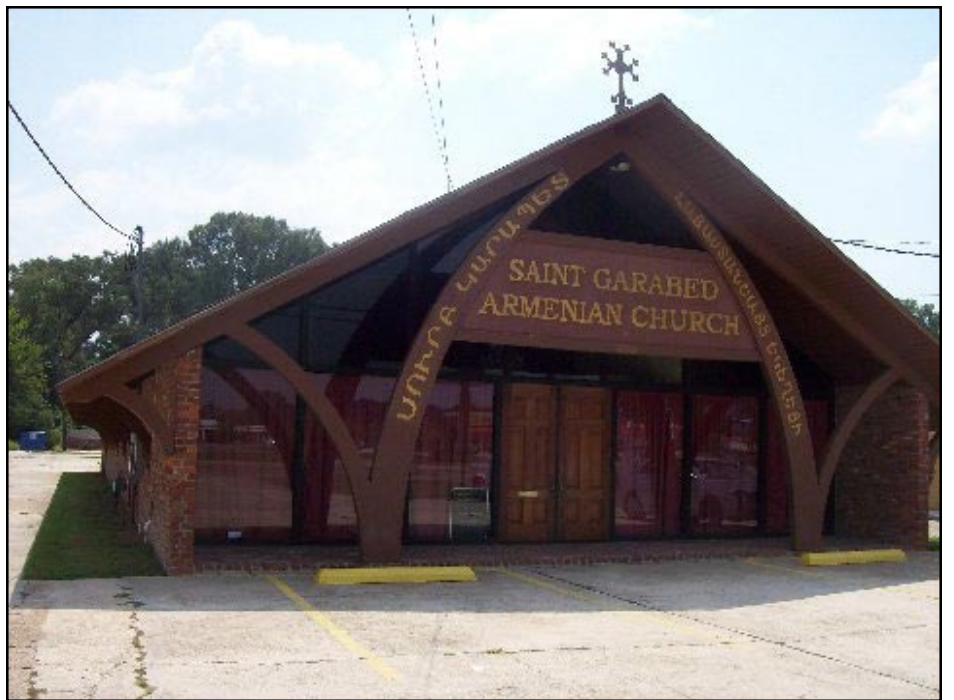
Իր ժառանգութեամբ, որ կը միաձուլէ մշակոյթները Ամերիկեան Հնդկական, Սպանական, Ֆրանսական, Անգլիական եւ Ափրիկեան, Լուիզիանան նման է համեղ ապուր մը (gumbo), որ իր բաղադրանքի տարրերով եւ բաւարար տարբերակներով կը յարմարի որեւէ անհատի ճաշակին:

Աշխարհ մը հանդարտ առուներու (bayous) եւ աղմկարար սօնախմբութիւններու, խճողուած ջրանցքներով եւ բարեսիրտ հիւրընկալութեամբ, Լուիզիանան կը թուի ըլլալ հայրենիքէն դուրս տարբեր աշխարհի մէջ: Նահանգ մըն է ուր օտար լեզուները բնիկ են, եւ նահանգային շրջանները (counties) կը կոչուին թեմեր (parishes), ուր այրած ձուկը համեղ է եւ

յետոյ Ֆրանսայի համար գրաւեց շրջանի տարածքը, անուանելով իր թագաւորին Լուի XIV-ի անունով՝ Լուիզիանա:

Ֆրանսացի գաղութարարներ, 1700 թուականի սկիզբները, դիրք մը հաստատեցին հիւսիսային Լուիզիանայի մէջ, Կարմիր Գետին մօտ, եւ կոչեցին գայն Նէչիթոչէս (Natchitoches), որ հիմնուած ըլլալով Նիւ Օրլիընզէն 4 տարի առաջ, հանդիսացաւ ֆրանսական ամենահին մնայուն գաղթավայրը՝ իր պատմական 33 թաղամասերու շրջանով եւ վերակառուցուած 1732-ի ամրոցով, երբ Միացեալ Նահանգները 1803-ին գնեցին Լուիզիանան Նաբոլէոնէն 15 միլիոն տոլարի: Այն օրերուն Լուիզիանան ունէր շատ մեծ տարածութիւն 825,000 քառ. մղոն (2,136,000 քառ. քմ.), Միսսիսիպիի գետէն մինչեւ Ռաքի լեռները:

Երբ այցելես Նիւ Օրլիընզ կ'ունենաս 18-րդ դարու վերջաւո-



Պաթոն Ռուժի Ս. Կարապետ Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցին

րութեան ապրելու տպաւորութիւնը: Կրնաս օրեր տրամադրել ուսումնասիրելու համար աւելի քան 250 տարիներու ճարտարապետութիւնը: Քապիլո: Բրէզզիթէր: Սէնթ Լուիս Քէթիտորը: Հին Ուրսուլին վանքը կառուցուած է 1745-ին, որ միանձնուհիներու վանք էր, հրաշքով փրկուեցաւ 1788-ի հրդեհէն, որ քանդեց քաղաքին մեծ մասը: Թէ սուրբեր եւ թէ մեղաւորներ անցած են այստեղէն:

Եօթը ազգերու դրօշները ծածանած են Պաթոն Ռուժի վրայ՝ Ֆրանսայի, Անգլիոյ, Սպանիոյ, Արեւմտեան Ֆլորիտայի, Լուիզիանայի Գերիշխան Նահանգի, Դաշնակցայինի եւ Միացեալ Նահանգներու: Այսուհանդերձ, 1699-ին ֆրանսացի հետախոյզի մը կողմէ տրուած բուն անունը՝ Պաթոն Ռուժ գոյատեւած է: Կը նշանակէ «կարմիր ցուպ» կամ «կարմիր գաւազան», անունը վերագրուած է նոճի բարձր ծառի մը, կեղեւը հանուած եւ հագցուած սպաննուած կենդանիներով, որ կը սահմանէր որսորդական տարածքները Ամերիկեան Հնդկիներու երկու ցեղախումբերու:

1849-ին Պաթոն Ռուժը դարձաւ նահանգին մայրաքաղաքը: Քաղաքացիական պատերազմի ընթացքին մայրաքաղաքը փոխադրուեցաւ տարբեր քաղաքներ: Դաշնակցային ուժերը փորձեցին հրկիզել Հին Նահանգային Պալատը (Old State Capitol), որ ներկայիս վերածուած է թանգարանի, բայց չի յաջողեցան: 1880-ին երբ տեղական իշխանութիւնը վերահաստատուե-

ցաւ Պաթոն Ռուժ դարձեալ եղաւ նահանգին մայրաքաղաքը: Ան երկրորդ մեծագոյն քաղաքն է Լուիզիանայի, եւ մեծագոյն նաւանահագիստներէն մէկը Ամերիկայի: Ան հիւսիսակողմն է «Նաֆթաքիմիական Ոսկի Եզերքին» - ճարտարարուեստական գօտին, որ կ'երկարի 100 մղոն Միսսիսիպիի գետն ի վար, մինչեւ Նիւ Օրլիընզ: Պաթոն Ռուժէն գետին միւս կողմը գտնուող շաքարի ցանքերը կը ձեւաւորեն տարածք մը որ ճանչցուած է «Ամերիկայի Շաքարամանր»: Միսսիսիպիի Տելիթան կը գրաւէ Լուիզիանայի հողամասին 25 առ հարիւրը: Շուրջ 15 առ հարիւրը ճահճային է: Գրեթէ կէսը նահանգին անտառապատուած է: Կլիման ենթահասարակածային է: Ան գլխաւոր արտադրիչն է «սոյսին», անուշ գետնախինձորի, բրինձի, եւ շաքարեղէգի: Զկնորսութիւնը հիմնական արհեստն է: Թեքսասէն ետք Լուիզիանան երկրորդն է Միացեալ Նահանգներու հանքային արտադրութեան: Հանքային եկամուտին 95 առ հարիւրը կու գայ փեթրոլիումէն եւ հանքածուխէն: Տարածութիւնն է 48,523 քառ. մղոն: Բնակչութիւնը շուրջ 4.3 միլիոն:

Պաթոն Ռուժը ունի երկու մեծ համալսարաններ՝ Լուիզիանայի Նահանգային Համալսարանը եւ Հարաւային Համալսարանը:

Պաթոն Ռուժի ամենահին եկեղեցին Սէնթ Ճօզէֆ Քէթիտորըն է, որ կառուցուած է 1853-ին նախկին երկու եկեղեցիներու վայրին վրայ,

Շաք.ք էջ 17

ՊԼՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԵՏՔԵՐՈՎ...

Z.S.U. 1921

# ԳԻՆԵՉՈՆ

## ՏԻԳՐԱՆ ՍԱՐԱՖԵԱՆԻ

### «Հ.Մ.Մ.Ի ՊԼՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԵՏՔԵՐՈՎ...»

Գիրքի հրատարակութեան առթիւ

Հովանաւորութեամբ՝ Հ.Մ.Մ.Ի ԵՐԶԱՆԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ  
Կազմակերպութեամբ՝ Հ.Մ.Մ.Ի ՏԵՂԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ  
Գիրքը կը ներկայացնէ՝ ՏՈՔԹ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՍԱՂԻԵԱՆ

**Գ Ե Ղ Ա Ր Ո Ւ Ե Ս Տ Ա Կ Ա Ն Յ Ա Յ Տ Ա Գ Ի Ր**

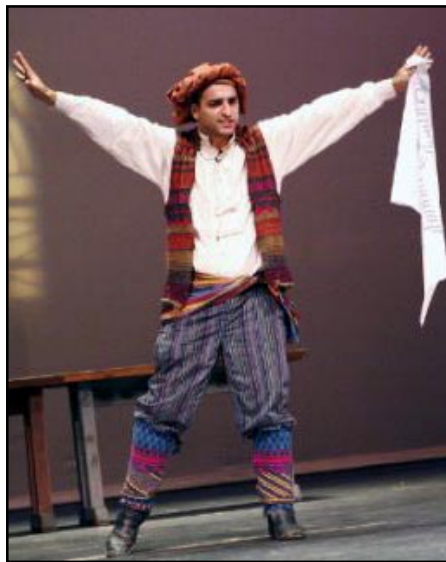
Ուրբաթ, 12 Սեպտեմբեր, 2008, երեկոյեան ժամը 8:00-ին  
Կլէմտայի Հանրային Գրադարանին մէջ - 222 E. Harvard St., Glendale  
Հիրասիրութիւն ՀՐԱԻԵՐ

# ԳԱՂՈՒԹԱՅԻՆ

## ԱՐՈՒԷՍՏԻ ՔՐՈՆԻԿ-ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱԶՆԱԶԱՐԻ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԲԵՄԱԿԱՆԱՑՈՒՄԸ

Յ. Ա.

Օգոստոսի 24-ին, Կիրակի կ.ե. ժամը 4:00ին առիթը ունեցանք ներկայ գտնուելու մեր մանկական գրականութեան, Յովհաննէս Թումանյանի հանճարին ծնունդ հանդիսացող Քաջ Նազարի երաժշտական բեմականացման, որուն գործադիր արտադրիչն էր Անի Մինասեան, մեր բարեկամ Մխիթար Մինասեանի համակրելի դուստրը, եւ միացեալ բեմադրութեամբ Անիի եւ Արփի էմիլիոնները:



ներկայացուցին փիեսին 7 տեսարանները: Այս խումբէն ի հարկէ կ'անջատուէին հետեւեալները: Նազարի դերին մէջ, բաւականին յաջող թէ խաղարկութեամբ եւ թէ երգեցողութեամբ, Վահէ Կարապետեան, իր կնոջ դերով՝ Փօլին Քէշիշ-

Քաջ Նազար հերոսի պատմութիւնը խիստ ծանօթ է մեր հասարակութեան - «Քաջ Նազար, որ մի զարկով ջարդի համար»: Հարց է սակայն թէ այդ հազարը թշնամի գինուորներն են, թէ երազին մէջ գինք անհանգստացնող ճանճերը: Ամէն պարագային, մեզի անծանօթ էր Քաջ Նազարի երաժշտական բեմականացումը, եւ պէտք է անմիջապէս խոստովանինք որ սոյն



ներկայացումէն ունինք խառը տպաւորութիւններ, ոմանք դրական, իսկ ուրիշներ, չատկապէս զեղարուեստական որակի իմաստով, հագիւ կրնանք ըսել թէ դպրոցական, աշակերտական որակէն քիչ մը բարձր, սակայն արհեստավարժ տեսակէն քիչ մը ցած: Երեւոյթը սակայն յատկապէս գնահատելի է, եթէ նկատի առնենք որ կատարողները, մեծ մասամբ, պատանի տարիքի կը պատկանին, եւ ինչպէս Անին կ'ըսէր իր բացման խօսքին մէջ, դերակատարներու մեծամասնութիւնը անգլիախօս հայեր էին, որոնք սոյն ներկայացման ընթացքին, խօսեցան եւ երգեցին մայրենի հայերէն լեզուով եւ հայ տղաք եւ աղջիկներ իրարու հետ ծանօթանալու առիթը ունեցան: Այս պարագան, ինչպէս նաեւ ընդհանրապէս բեմի հետ այդ խումբին ծանօթութիւնն ու վարժութիւնը ինքնին դրական երեւոյթներ կը նկատուին:

եան, հրեշտակի պալեթային պարի մէջ, Աստղիկ Մինասեան, քահանայի դերով՝ Հրաչ Աճէմեան, Նազարի առապելի կնոջ դերին մէջ՝ Նայիրի էմիլիոնները, թամատայի դերով՝ փորձառու դերասան Ալեքս Խորշիտեան: Այս յիշուած անուններէն դուրս, կար երկար ցանկ մը դերակատարներու որոնք փոխ ի փոխ դերեր վերցուցած էին, երբեմն ճանճ, երբեմն երաժիշտ, երբեմն գիւղացի, երբեմն իշխան, եւ այլն: Ինչպէս ըսուեցաւ արդէն, նման պատրաստութիւն մը արժէք ունի իր նախաձեռնութեան մէջ, որուն համար շնորհաւորելի է Անի Մինասեան, եւ իր օգնականներու խումբը:

Սոյն ներկայացման վայր կը հանդիսանար Սան Կապրիթի քաղաքի «Mission Playhouse» որ իսկապէս տպաւորիչ եւ զեղեցիկ հանդիսասրահ մըն է իր կառուցով եւ ներքին շարդարանքներով: Սպանական շրջանէն մնացած ըլլալով է այս թատերասրահը, որ հայ գանգուուածներու համար քիչ մը հեռու եւ անծանօթ: Ամէն պարագայի խանդավառ հասարակութիւն մը հաճոյքով հետեւեցաւ բեմական գործողութեան, եւ ծափերով դիմաւորեց ներկայացումը: Պէտք է նաեւ շնորհաւորել մեր բարեկամ Մխիթար Մինասեանը որու ճիգերով սոյն ներկայացումը կարելի եղած էր յաջողութեամբ գլուխ հանել: Վարձքը կատար բոլորին:

Նաեւ պէտք է գնահատել պարային բաժիններու պատասխանատու թալին Օհաննէսեան Տիլանչեանի կատակային խաղը, Ատէշ Սաթրիի զգեստաւորումը, տեքորի ստեղծիչ Գէորգ Պաղտասարեանը, դիմաւարդար Անտրէա Ուրիզման եւ վերջապէս ձայնային պատասխանատու նոյնինքն արտադրիչ-բեմադրիչ Անի Մինասեանը: Բազմամարդ խումբ մըն էր բեմի վրայ, շուրջ 22-25 հոգիներ, որոնք բաւարար յաջողութեամբ

## ՓՈՐԹԼԱՆՏԻ ՅԱՅՑ. ՆՈՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՎԷՍ ՔԱՐԻ ՕԾՄԱՆ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆԸ



Ուրբաթ, Օգոստոս 22ի երեկոյեան Առաջնորդարանէն ներս տեղի ունեցաւ Վէմքարի օծման արարողութիւն՝ հանդիսապետութեամբ Թեմիս Բարեխնամ Առաջնորդ Գերշ. Տ. Յովնան Արք. Տէր-տէրեանի: Ներկայ էին Առաջնորդական Ընդհանուր Փոխանորդ՝ Հոգշ. Տ. Տաճատ Ծ. Վրդ. Եարտըմեան, Արժ. Տ. Դաւիթ Քհնյ. Զէլվէեան, Արժ. Տ. Խաթակ Քհնյ. Շահբազեան, Արժ. Տ. Աւետիս Քհնյ. Աբովեան եւ Սարկաւազներ:

Օծուած վէմ քարը յաջորդօրը փոխադրուեցաւ Փորթլանտ՝ Վերջերս գնուած նոր եկեղեցոյ մէջ անդրանիկ պատ Կիրակի, Օգոստոս 24ին, Առաջնորդական Ընդհանուր Փոխանորդ Հոգշ. Տ. Տաճատ Ծ. Վրդ. Եարտըմեան այցելեց Փորթլանտի

Հայց. Առաք. Եկեղեցի: Այցելութեան առիթը նոր եկեղեցոյ շէնքի ձեռքբերումն էր, որ մեծ խանդավառութիւն յառաջ բերած էր տեղու հաւատացեալներուն մէջ: Հայր Սուրբը իր հետ տարած էր Առաջնորդ Սրբազան Հօր՝ Գերշ. Տ. Յովնան Արք. Տէր-տէրեանի ձեռամբ օծուած Վէմքարը, որ հանդիսաւորութեամբ, շարականներու երգեցողութեամբ եկեղեցոյ մուտքէն փոխադրուեցաւ խորան: Այնուհետեւ, Հայր Սուրբը Սուրբ եւ Անմահ Պատարագ մատուց նոր եկեղեցոյ մէջ, յաւուր պատշաճի քարոզեց եւ փոխանցեց Առաջնորդ Սրբազան Հօր »Օրհնութեան Գիրք«: Ներկայ էին շուրջ 250 հաւատացեալներ: Վերջապետութեան տեղի ունեցաւ ժողովրդական հիւրասիրութիւն:

## ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ՇՐՋԱՆԻ ՎԵՐԱՄՈՒՏ ՈՒՍԱՆՈՂ ՍԱՐԿԱԲԱԳՆԵՐՈՒ ՅԱՍԱՐ

Այս Սեպտեմբերէն սկսեալ՝ քահանայից թեկնածու սարկաւազներ պիտի թեկնակոխեն նոր ուսումնական շրջան՝ շարունակելով իրենց աստուածաբանական բարձրագոյն կրթութիւնը տեղական համալսարաններուն մէջ: Արսէն Սրկ. Հայրապետեան, Գրիգոր Սրկ. Աւագեան եւ Յովնան Սրկ. Վարդանեան պիտի ուսանին Claremont Աստուածաբանական Համալսարանին մէջ, իսկ Մարթին Սրկ. Զաքարեան պիտի ուսանի Church Divinity School of the Pacific

համալսարանին մէջ: Նիւ Եորքի Սբ. Ներսէս Ընծայարանին մէջ իրենց ուսումը կը շարունակեն Ռայլըն Սրկ. Թեյլօրեան, Մկրտիչ Սրկ. Քասիլեան: Այս տարի անոնց կը միանայ նաեւ Հայկ Սրկ. Տիգրանեան: Հայաստանէն վերջերս ժամանած Գուժ Սրկ. Խաչիկեան արդէն իսկ արձանագրուած է լեզուի դպրոց: Արեւմտեան Թեմը մեծապէս կը քաջալերէ եւ կը խրախուսէ քահանայից թեկնածու սարկաւազներու ուսումնական ջանքերը:

**ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ**

**ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿՏՐՕՆ**

Yes, I wish to subscribe to Massis Weekly  
 Enclosed a check for (one year)  
 \* \$50,00 for USA  
 \* \$60,00 (second class), \$ 75,00 (Air Mail) for Canada.  
 \* \$85,00 (second class), \$ 125,00 (Air Mail) Overseas.

Name: -----  
 Address: -----  
 City: ----- State:----- Zip Code:-----  
 Country: -----  
 Tel :----- Fax :-----

Massis Weekly on the Internet  
[www.massisweekly.com](http://www.massisweekly.com)  
 Updated every Friday



# Massis Weekly

Volume 28, No. 31

Saturday, SEPTEMBER 06, 2008

## Levon Ter-Petrosian Publicizes New Documents Armenian National Congress To Hold Another Rally In Yerevan On September 12

YEREVAN -- President Levon Ter-Petrosian publicized to journalists on Tuesday what appear to be copies of official documents that will raise further questions about the legality of the government's harsh crackdown on the opposition launched following last February's disputed presidential election.

The released documents could make it harder for the authorities to justify the crackdown both at home and abroad. One of them is an apparent copy of a hitherto unknown court ruling that allowed the National Security Service (NSS) to not only wiretap phone conversations of Ter-Petrosian's election campaign chief, Aleksandr Arzumanyan, but to bug his offices and apartment and to place him under a round-the-clock surveillance.

According to that document, the Yerevan court ruled on February 19, the election day, that the former Armenian branch of the Soviet KGB has "sufficient grounds" to suspect that Arzumanyan is intent on "destabilizing" the political situation in order to "effect government change by unconstitutional means." Arzumanyan was arrested in March and remains in custody on controversial coup charges which he strongly denies.

"On February 19, it was still not known who will win [the election,]"

Ter-Petrosian said, commenting on the "illegal" ruling. "Therefore, a question arises. Why would Aleksandr Arzumanyan attempt to change the government by unconstitutional means on that day?"

The other document disclosed by Ter-Petrosian is a purported copy of a decision by the head of Armenia's Special Investigative Service (SIS), Vahagn Harutunian, to open a criminal case in connection with the March 1 break-up of the opposition tent camp in Yerevan's Liberty Square. The use of force triggered more serious clashes elsewhere in the city center later in the day, which left at least eight civilians and two police officers dead.

The Armenian government was already put on the defensive in July with the disclosure of a written directive sent by the SIS chief Andranik Mirzoyan in early March to the chief prosecutor of the southern Vayots Dzor region. The latter was ordered to round up local participants of the post-election rallies in Yerevan, wiretap their phones and interrogate their neighbors. The SIS insists that the order was legal and justified.

Ter-Petrosian and his Armenian National Congress (HAK) alliance are scheduled to hold yet another rally in Yerevan on September 12 which they



President Levon Ter-Petrosian

say will mark the start of a new opposition campaign for snap presidential and parliamentary elections. Some opposition leaders have spoken of unspecified "decisive" actions, raising expectations of a repeat of non-stop street protests organized by Ter-Petrosian in the wake of the February 19 vote.

However, Ter-Petrosian made clear that he will not be seeking to stage the kind of "color revolutions" that toppled the ruling regimes in Georgia and Ukraine. He implied that the opposition is preparing for a more prolonged and "civilized" struggle against the "criminal" administration of President Serzh Sarkisian.

"For me the main slogan or the essence of our activity is the strengthening of the movement, the develop-

Continued on page 4

## Russia Seeks Armenian Recognition Of Georgian Regions

MOSCOW -- Russia is confident that its closest allies, including Armenia, will eventually join it in recognizing South Ossetia and Abkhazia as independent states, a senior Russian official indicated on Wednesday.

The Kremlin is expected to push for such a recognition during Friday's meeting in Moscow of the presidents of six former Soviet republics making up the Russian-led Collective Security Treaty Organization (CSTO).

"Every state should itself decide whether or not to recognize these states," Nikolay Patrushev, secretary of Russia's Security Council said after the meeting. "Russia will not be exerting pressure on anyone to recognize them."

"But we are interested in seeing at first some states — and we are convinced that that will happen — and, later on, a considerable number of other states recognize both South Ossetia and Abkhazia once they have an objective picture of those events," Patrushev told reporters.

Russia's decision to recognize Abkhazia's and South Ossetia's de facto independence from Georgia, strongly condemned by the West, put Armenia in a delicate position. Official Yerevan is anxious not to upset both Russia, Armenia's closest military, and Georgia, its main transport conduit to the outside world.

## Turkey's Gul 'Accepts' Armenia Invitation

ANKARA -- Turkey's President Abdullah Gul has accepted his Armenian counterpart's invitation to pay a historic visit to Armenia that could improve the historically strained relations between the two nations, Turkish officials and media said at the weekend.

Citing diplomatic sources in Ankara, the Turkish newspaper "Vatan" reported on Saturday that Gul has decided to arrive in Yerevan to watch the September 6 match between Armenia's and Turkey's national soccer teams. The paper said the decision was made upon the recommendation of the Turkish Foreign Ministry.

Gul did not confirm the report during an official reception in Ankara on Saturday. "I am still evaluating. I have not made a decision yet," he was reported to tell journalists.

But Turkish Prime Minister Recep Tayyip Erdogan indicated that the trip will take place. "I hope it will be good," Erdogan said, according to the Anatolia news agency. "Our foreign minister will accompany [Gul] and a meeting will take place there," he said.

Turkish Foreign Minister Ali Babacan announced on Sunday that he is sending a diplomatic delegation to Yerevan to discuss with Armenian officials practical modalities of what would be the first-ever visit to Arme-

nia by a Turkish head of state. "A delegation from my ministry will travel to Armenia in the course of the coming week to discuss the form of a possible visit by the head of state," Babacan told a news conference in Istanbul.

A diplomatic source told RFE/RL on Monday that the Turkish delegation will be headed by Foreign Ministry Deputy Undersecretary Unal Cevikoz and will arrive in Yerevan on Tuesday morning. The source said the delegation could comprise Turkish security officials planning to assess security measures that would be taken by the Armenian authorities in the event of Gul's arrival.

According to Babacan, the Turkish officials will also explore the Armenian government's reaction to Ankara proposal to form a regional cooperation framework that would bring together Turkey, Russia, Armenia, Azerbaijan and Georgia. Turkish leaders have already discussed the proposed Caucasus Stability and Cooperation Platform with their Russian, Georgian and Azerbaijani counterparts.

Erdogan reiterated on Saturday that he would like Armenia to be part of the regional alliance despite the fact that it has no diplomatic relations with Turkey. "Why is Armenia included in

Continued on page 3

## Genocide Museum Reveals History Of Armenian Sports In Ottoman Turkey

YEREVAN -- An exhibition presenting the mostly unknown pages of history of Armenian sports in Ottoman Turkey opened at the Armenian Genocide Museum in Yerevan on Tuesday. The exhibition called "Armenian Sport in the Ottoman Empire" is on display at the Armenian Genocide Museum. A total of about

70 photos, documents, newspapers and magazines are shown. They reflect the history of Armenian sports clubs and football teams in the Ottoman Empire until 1915.

Armenian sports clubs and sportsmen played an important role in the development of sport in the Ottoman Empire. The number of the Armenian sports clubs in the Ottoman Empire reached 100.

Armenian sport clubs operated in Constantinople, Nikomedia, Karin, Van, Adana and other areas. Armenian football teams participated in competitions of the Ottoman Empire.

In 1911-1914, four Armenian Olympic Games were held in



Constantinople. From 1911 to 1914, Shavarsh Krisyan published the Marmnamarz sports magazine, the first sports periodical in the Ottoman Empire.

For the first time in the history of Turkish Olympic Games, two Armenian sportsmen Vahram Papazian and Mkrtich Mkryan represented Ottoman Turkey in the Fifth International Olympic Games in Stockholm in 1912.

In 1915-1920, many Armenian sportsmen became victims of the genocide and most of the Armenian sports clubs were shut down.

The exhibition will run from September 2 to September 15.

## Interview

## Richard Giragosian - "I Firmly Believe That Azerbaijan Is Dangerously Committed To Launching A New War To Retake Karabakh."

Richard Giragosian, a freelance political/security analyst, responds to questions posed by "Hetq" regarding recent events in the south Caucasus and Turkish-Armenian relations

**Q - Russia has recognized the independence of Abkhazia and South Ossetia. Naturally, this will lead to a large-scale campaign against Russia by the United States and Europe. Russia, however, no longer wishes to go down the concession road. A new state of affairs has seemingly come into existence. In this context do you think that the Karabakh issue will be resolved? Is it possible to speak of the independence of Karabakh at this time? Can Russia possibly instigate the Karabakh authorities to do the same as what the authorities in South Ossetia and Abkhazia did?**

**A -** The recent Russian decision to recognize the independence of Abkhazia and South Ossetia should be understood as a decision related to Russian policy regarding Georgia and the United States, and Russian recognition is not simply a decision concerning an affirmation of the right to self-determination. In fact, Russia has already privately assured Azerbaijan that despite the decision, Moscow continues to recognize Azerbaijan's "territorial integrity" and stressed that Nagorno-Karabakh is a unique case, with important differences from the models of Abkhazia and South Ossetia. The Russian ambassador to Azerbaijan has even publicly confirmed that the "agreement" reached in July between the Russian and Azerbaijani presidents (during Medvedev's visit to Baku) in which Russia pledged to uphold Azerbaijan's territorial integrity still remains in force.

Thus, in terms of the broader perspective, despite the apparent link to the Karabakh issue, whereby the decision seems to strengthen the case for Karabakh's right of self-determination over Azerbaijani territorial integrity, the significance of the Russian decision is limited. Russia has also made it clear that its decision does not mean that Moscow will also recognize the independence of Karabakh. And I feel that it is still too dangerous and premature for Armenia to be the first state to recognize Karabakh's independence, at least until another country recognizes it first.

Moreover, the decision is rooted in the broader issue of US-Russian competition, and the West in general is now struggling to respond to the Russian move, which was unexpected by many Western leaders. U.S. Secretary of State Condoleezza Rice has already criticized the decision and has warned that the move will not be accepted by the United Nations, adding that Washington will use its position as a UN Security Council member to try to block UN affirmation of the recognition.

The issue has also only increased the tension in US-Russian relations, as demonstrated by the reaction of US President George W. Bush, who called on Moscow to reconsider what he



Richard Giragosian

characterized as its "irresponsible decision," adding that it "only exacerbates tensions and complicates diplomatic negotiations." For its part, the European Union has also said it will examine the "consequences" of the Russian decision and the EU plans to convene an emergency summit on the issue on Monday, 1 September, echoing the criticism of NATO and the OSCE.

But Russia strongly defended its decision, and Russian Ambassador to the UN Vitaly Churkin argued that Georgia's attack on South Ossetia earlier this month created a "completely new reality" that justifies the Russian decision. Further, in an article in the London-based "Financial Times" newspaper, Russian President Dmitry Medvedev added that he had no other choice but to recognize South Ossetia and Abkhazia after Western countries earlier this year recognized Kosovo's unilateral declaration of independence from Serbia, despite Russia's objections. And to be honest, the US handling of the Kosovo issue opened the door for this move and establishing a precedent whether the US likes it or not. US-backed independence for Kosovo raised expectations and altered the geopolitical reality.

But most importantly, there is one aspect of this issue that has not been fully considered. Specifically, I would argue that the decision is not complete, as Moscow does not seem likely to stop with recognition and is more likely to incorporate South Ossetia within the Russian Federation itself, joining it to North Ossetia. And such a possible move is also bolstered by the Russian citizenship of the majority of the Ossetian population. Abkhazia is different from South Ossetia, however, and is more viable as an independent state, with much less in common with Russia proper and much more determined to attain independent statehood, making it a more difficult problem for Russia to solve.

**Q - Do you think that the upcoming football match can serve as the first step towards establishing relations between Turkey and Armenia? Will Presidents Gul and Sargsyan take advantage of the situation to do so?**

**A -** Despite the opportunity for a breakthrough in Armenian-Turkish relations from such "football diplomacy," I am very doubtful that the Turkish president will accept the invitation to come to Yerevan. Moreover,

even the symbolic value of the invitation is not enough to overcome the three fundamental obstacles: Turkey's refusal to extend normal diplomatic relations, open the closed border with Armenia, and Ankara's stubborn and short-sighted approach to the Armenian Genocide issue.

Although there have been some recent signs of optimism from both sides, demonstrated by both Turkey's relaxation of its air space quota for Armenia in order to ease access for humanitarian aid flows into Georgia via Armenia, and President Abdullah Gul's 16 August reconciliatory message to Armenia, which noted that Turkey is "no enemy" and pointed out that the recent conflict between Georgia and Russia affirms the need for "early measures to resolve frozen problems in the region and ... prevent instability in the future." The Turkish president went on to state, "This is our understanding on all problems. We are no enemy to anyone in the region," before reiterating the Turkish proposal to set up a regional forum for stability in the Caucasus.

In addition, after a round of secret talks in Switzerland, there is ample room and even greater necessity for a historic breakthrough in relations between Turkey and Armenia. But Gul's conciliatory remarks were not part of an attempt to restore bilateral ties, but were in response to a question on whether he would accept the invitation by Armenian President Serge Sarkisian to go to Yerevan in September. And as he replied that he was still "evaluating the invitation," it is more likely that this will be yet another example of a "missed opportunity."

**Q - Do you think that reconciliation between Armenia and Turkey will obligate Azerbaijan to make concessions? (For ex. - for Azerbaijan to view Armenia as a possible alternate route for the exportation of oil, given the unstable situation in Georgia)**

**A -** For too long, Turkey has actually been "hostage" to Azerbaijan, with Turkish foreign policy seriously limited in its options for dealing with Armenia. Ankara has for too long been forced to follow Baku's lead in determining what Turkey could or could not offer Armenia. Many Turkish officials are now very unhappy with their dependence and weakness in this regard and are trying to balance their desire for closer relations with Azerbaijan while recognizing the need to open the borders and engage Armenia. But even the most basic issue-opening the closed borders- has been too difficult for Turkey to date and I see no signs of hope or opportunity for a breakthrough. And if the border issue can not be resolved, it seems even more impossible for any new role for Armenia as a transit route for Azerbaijani-Turkish energy plans.

**Q - Is there anything, in your estimation, that would lead Azerbaijan to totally resign itself to the permanent loss of Karabakh?**

**A -** There are already many inside the Azerbaijani government and even

the military that see no real value in retaking Nagorno-Karabakh. And many in Baku see the value of Karabakh for their national interests as limited. In other words, Karabakh has no economic value or even military significance for Azerbaijan. But what they want are two essential things: first, they want to be seen to gain something in return for losing Karabakh and, second, they are desperate to regain the areas of Azerbaijani proper, outside of the Karabakh borders, in order to restore their border with Iran, as a strategic necessity. Yet such thinking in Baku regarding the Karabakh issue is not widely held and is challenged by the threat or demands of powerful Azerbaijani nationalism, and reflects a sense that with the influx of its oil wealth, Azerbaijan is not happy at having "lost" Karabakh.

**Q - In your estimation, given these conditions what is the possibility that Azerbaijan will resume military operation vis-à-vis Karabakh?**

**A -** I firmly believe that Azerbaijan is dangerously committed to launching a new war to retake Karabakh. To me, it is no longer a question of if there will be an Azerbaijani military offensive, but a question of when. But given the poor state of the Azerbaijani armed forces, which is seriously undermined by corruption and poor conditions, Azerbaijan is at least 8-10 years away from becoming a serious military power.

Moreover, despite the benefits of three consecutive years of defense budgets of more than \$1 billion, Azerbaijan accomplished little in terms of procuring advanced weapons systems or investing in modern equipment. Of its three branches of service, both the army and air forces have continued to suffer from neglect, with continued shortages of spare parts and poor maintenance of existing stocks. The one exception has been the Azerbaijani navy, which has significantly increased its capabilities. Yet even the development of its naval forces has resulted from the training and equipping from the U.S. "Caspian Guard" program, which has bolstered the naval capabilities of both Azerbaijan and Kazakhstan in an effort to match a naval buildup by both Iran and Russia in the Caspian.

The development of the Azerbaijani navy, including the standing up of an impressive new maritime Special Forces unit, has provided Azerbaijan with important new counter-proliferation capabilities to combat the trafficking of both weapons and most crucially, of drugs through the Caspian Sea. But it has not endowed Azerbaijani with any offensive capabilities beyond an enhanced command and control and radar-based surface monitoring system, thereby depriving Azerbaijan of its most valued prize- the ability for real power projection. The Azerbaijani army, traditionally the core service of the armed forces, also lacks power projection capabilities and is far from

Continued on page 3

## CSUN Armenian Studies 25th Anniversary Banquet Journalist And Author Mark Arax Is Keynote Speaker

NORTHRIDGE, CA -- This year marks the 50th anniversary of the California State University, Northridge (CSUN) with the motto "50 Years of Life Changing Opportunity." Significantly, the Armenian Studies Program (ASP) at the University has been part of that progress for the past twenty-five years. In order to celebrate this milestone, the Alumni and Friends of the Armenian Studies Program (AFASP) will host a special banquet to be held on Sunday, September 28 at 6:00 p.m. at the University's Grand Salon.

The ASP was established in 1983 by Prof. Hermine Mahseredjian with one course – Armenian 101. Today, the Program, which functions within the Department of Modern and Classical Languages and Literatures, offers seventeen courses dealing with Armenian language, literature, culture, children's and women's issues, contemporary concerns, etc. These courses may lead to the newly-established Literatures and Cultures major with an Armenian Option; an Armenian Minor; an Armenian Concentration (for prospective teachers); and an Armenian Certificate. Each year 250-300 Armenian as well as non-Armenian students enroll in scheduled Armenian classes, thereby acquainting themselves with the various aspects of Armenian civilization since its formative years 3,000 years ago.

"The prospects for the ASP's growth are enormous," said Prof. Vahram Shemmassian, the current director of the Program, "given the fact that there are about 3,500 students of Armenian origin on campus, who constitute 10% of the total student population." In order for this solid base to be further harnessed to Armenian Studies, the AFASP organizes three major activities annually: A welcoming reception for Freshman and transfer students; a banquet; and a year-end gathering to recognize the achievement of graduating students. In addition, the Armenian Student Association works tirelessly to raise awareness about



Mark Arax

things Armenian not only among Armenian students but across the campus.

The AFASP is delighted to have Mark Arax as this year's keynote speaker at the banquet. A native of Fresno, Mr. Arax graduated from the California State University, Fresno, in 1980 and obtained his master's degree in journalism from Columbia University in 1981. He began his reporting career at the Baltimore Evening Sun and joined the Los Angeles Times in 1984. He has been nominated six times for the Pulitzer Prizes and won most of the other major writing awards in journalism.

In 1996, Arax's first book, *In My Father's Name*, was published by Simon and Schuster to critical acclaim. His second book, *The King of California*, co-authored with Los Angeles Times Sunday Magazine editor Rick Wartzman, won a 2004 California Book Award and the 2005 William Saroyan International Writing Prize. Arax recently ended his twenty-year career at the Los Angeles Times to write books full-time and to teach essay writing to high school and college students. His next book, a collection of essays and stories about California, will be published in 2009 by Public Affairs.

The public is cordially invited to the Armenian Studies 25<sup>th</sup> anniversary banquet. For additional information and tickets, you may contact Prof. Shemmassian at vahram.shemmassian@csun.edu or (818) 677-3456.

### Interview With Richard Giragosian

Continued from page 2

attaining even a minimum level of combat-readiness.

But time is on their side and their future emergence as the strongest military power in this region is a very, very serious possibility. And even more distressing is the fact that Azerbaijan sees a different lesson from the recent conflict in Georgia. Many leading Azerbaijani officers see that the most serious Georgian mistake was not in Saakashvili's decision to launch a military campaign to retake South Ossetia, but rather, Georgia's strategic mistake was launching military operations before they were ready.

Thus, the Azerbaijani view is that they have learned from the Georgians that it is better for them to wait until they are strong enough and ready to wage war to retake Karabakh. And this is a dangerous sign from Baku and a development that Yerevan and Stepanakert must recognize and respond to in order to ensure the security of Armenia and Karabakh before it is too late. Armenia is the dominant military power in the region, but this dominance is in danger of being temporary, and Armenia must take steps now and accelerate its defense reforms now to prepare for the possibility of a stronger Azerbaijani military in the coming 8-10 years.

## Armenian Studies Program - California State University, Fresno Pianist Sergei Babayan in Concert at Fresno State

FRESNO -- Award winning pianist Sergei Babayan will perform in the opening recital of the Philip Lorenz Memorial Keyboard Concert Series at Fresno State. The concert will be held at 3:00 PM on Sunday, September 21 in the Concert Hall on the Fresno State campus.

The concert is co-sponsored by the Armenian Studies Program of Fresno State. Babayan will be performing works by Rameau, Bach, Schubert, and Brahms.

Acclaimed for the immediacy, sensitivity, and depth of his interpretations, Sergei Babayan's performances reveal an emotional intensity and bold energy, equipping him to excel in repertoire ranging from Rameau to Ligeti. Winner of the 1989 Robert Casadesus International Piano Competition in Cleveland, this Armenian pianist returns to Fresno for another display of his "phenomenal level of color and imagination" (The American Record Guide).

One of the most charismatic personalities on today's concert stage, Babayan's vibrantly expressive performances have spirited audience acclaim worldwide. Ever since his arrival in the United States, on his first trip outside of the Soviet Union in 1989, his breathtaking virtuosity and a wide-ranging tonal palette have brought him critical praise and accolades.

Babayan was born in Armenia to a musical family and started to play the piano at the age of three. He began his musical studies at the age of six under Luisa Markaryan and later with George Saradjev. He continued his studies at nineteen with Mikhail Pletnev at the



Pianist Sergei Babayan

Moscow Conservatory and completed post-graduate work there in 1989 as a student of Professor Vera Gornostaeva. He also studied privately with Lev Naumov in Moscow.

After making his New York recital debut in 1990 at Alice Tully Hall to great critical acclaim, Mr. Babayan embarked on a busy schedule that has included solo appearances with The Cleveland Orchestra, the Calgary Philharmonic Orchestra, and the Osaka Symphony, among others.

General tickets for the concert are available for \$18 per person, for seniors tickets are \$12, and tickets for students are \$5.00 per person. Ticket reservations for the concert may be made by calling 278-2337. Relaxed parking will be available in Lots C and V after 7:00 PM the night of the lecture. For more information on the Concert please contact the Armenian Studies Program at 278-2669.

## AMAA Distributes \$140,000 In College Scholarships

PARAMUS, NJ -- The Scholarship Committee of the Armenian Missionary Association of America (AMAA) spent almost two days reviewing the 70 applications that were submitted by Armenian students requesting scholarship aid. The applications were thoroughly examined and evaluated according to academic achievement and financial need. Fifty-nine students attending colleges and universities in North America were granted scholarships. The total scholarship amount distributed in North America this year was \$125,000.

The Scholarship Program of the AMAA was established with one goal in mind - to help Armenian students receive higher education, achieve their educational goals and thus become assets to our communities. Hundreds of students over the years have benefited from this program and many today are well recognized educators, ministers, professionals and service men or women. Many graduates of the program have returned

the favor and have supported this program with their financial aid. Some have established scholarship endowment funds with the AMAA.

In addition to the aid provided to students studying in North America, AMAA also distributed \$15,000 in scholarships to students in Armenia and over a quarter of a million to Haigazian University in Beirut, Lebanon.

Education is one of the major service programs of the AMAA. Through its support to kindergartens, elementary schools and high schools in Armenia, the Middle East, and the United States, AMAA has played a vital note in educating and training the next generation. Through its Child Education Sponsorship Program, the AMAA has helped thousands of needy students in Lebanon and Syria.

Those who are interested in supporting the Scholarship Program can contact the AMAA headquarters in Paramus, New Jersey or visit AMAA's website: amaa.org.

## Turkey's Gul 'Accepts' Armenia Invitation

Continued from page 1

this, why is Georgia included in this? Because we chose [them] for inclusion [in the platform] on a geographic basis. We have to succeed in this so that the region will become a region of welfare and ease," he said, according

to Anatolia.

"The Turkish Daily News" on Monday quoted an unnamed Turkish official as saying that Gul's visit to Yerevan would not signify any changes in Turkey's long-standing policy toward Armenia. "This visit will have no impact on our policies," the official said.

[www.HayastanInfo.net](http://www.HayastanInfo.net)  
Armenian-English-German  
News . Information . Comments

## St. Apkarian Armenian Apostolic Church Of Arizona A Story Of Success, Within Half A Century

By Father Zacharia Saribekyan  
Parish Priest

Under the auspices of the Western Diocese of the Armenian Apostolic Church of North America, His Eminence, Archbishop Hovnan Derderian presiding, with the blessing of Der Zacharia Saribekyan, priest of the Armenian Apostolic Church of Arizona, the Parish Council along with its sub-

community.

In the following years, the Parish Council with its sub-organizations diligently planned and worked until in 1992, the Armenian Church Cultural Center was built that houses the Melikian Hall. Alongside the hall, the Alex and Marie Manoogian classrooms were established and later on, the Nikit and Eleanor Ordjanian library was completed.



Archbishop Hovnan Derderian and Parish Priest Father Zacharia Saribekyan with Arizona Armenian Church members

organizations have celebrated the 50th anniversary of the formation of the Arizona Armenian community on Sunday, January 27, 2008 with a luncheon, following Divine Liturgy.

A brief history of this wonderful community -In 1957, a group of Arizona Armenians held their first official gathering, which marked the beginning of the Armenian community. Even though there has been articles in local newspapers stating that Armenians did live in the Valley of the Sun, in the late 1800's.

In the first half of the 20th century, the Armenian community was flourishing. Some of the first families that settled here were the Mehagians, Chakmakians, Injasoulians, Morrison, Hosepians, Shirinians and more ...

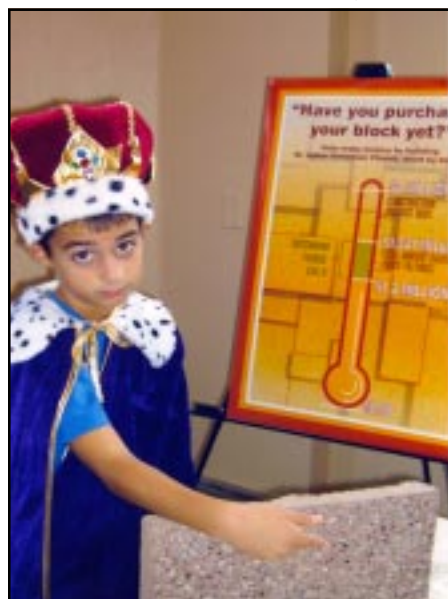
The first clergy who visited this community, the current Patriarch of Jerusalem, His Eminence, Archbishop Torkom Manoogian, who celebrated the first Holy Mass at the Hosepian's residence in 16\963. During the Divine Liturgy, a symbolic fundraising occurred where their pocket change was collected as seeds for future endeavors.

On October 16 of 1963, the State of Arizona acknowledged the existence of the Armenian Apostolic Church of Arizona.

Few years later, upon the visit of Archbishop Vatche Hovsepian, the hosepian family was in search of a land to build the Armenian Church.

After many location considerations, they came across a vacant property on Cholla St, in Scottsdale. And while they were contemplating the possibility of the sight, an eagle flew over the land where they were standing and Archbishop Hovsepian sighed and stated that "this vacant lot will be where we will build the first Armenian Church in Arizona". The Hosepian family graciously donated the blessed lot to their Armenian com-

With the help of many benefactors, the Armenian Community of Ari-



Have you purchased your block yet?

zona was able to have its own home where its heritage and culture is celebrated through Church services as well as cultural events.

The community has one more dream to achieve! That dream of building the first Armenian Church in Arizona. We pray that, with the leadership of our Primate, Archbishop Derderian, and the generosity of our community members, we will be able to erect the sanctuary, built on the rock of faith.

We acknowledge and thank all our benefactors as well as our community volunteers for their continued support and hard work to enable us to move forward, continuously strong and determined.

This community is looking forward of the third Pontifical visit of the Catholicos of all Armenians, his Holiness, Karekin II, to consecrate the first Arizona Armenian Church, in this great land of freedom and brotherhood, to be built with the generosity of its community.

## St. Peter Armenian Apostolic Church Of Van Nuys Celebrates 50th Anniversary

VAN NUYS -- St. Peter Armenian Apostolic Church in Van Nuys has served San Fernando Valley community for 50 years for the glory of God! In celebration of this joyous occasion, on Saturday, November 8, 2008, St. Peter Church will be having a dinner-dance under the auspices of His Eminence Archbishop Hovnan Derderian, primate of the Western Diocese. The festive event will be held at the newly renovated Nazarian Center

but it has also added on to that dream by the construction of a beautiful sanctuary and the completion of the classrooms, Karagozian and Yacobian Halls. Today, the church has a successful Sunday and Saturday schools with the largest student body in the entire Western Diocese, very active youth organizations, dynamic Ladies Society members, dedicated members of three different choirs, group of devoted deacons and acolytes, various



Event planning committee members and Father Shnork Demirjian

of the AGBU School in Canoga Park. The evening will celebrate the establishment of the St. Peter Parish - which is one of the largest churches of the Western Diocese.

On this joyous occasion, the event planning committee has promised a black-tie optional evening replete with entertainment, friends and above-all - recognition of the history of the St. Peter Church from its humble beginnings to its present day vibrant role in the community, as well as the dedication of the Armenian community in the past 50 years with their unwavering and enduring support of building, maintaining and preserving this beautiful church.

Not only has St. Peter Church accomplished what its founding fathers envisioned - the building of a glorious Armenian Church for the large Armenian population in the SF Valley -

church organizations, and faithful parishioners.

Unfortunately, the church has also had to reconstruct following the devastating Northridge earthquake of 1994. All this, of course, has caused the church to incur a substantial debt which has currently been reduced to approximately \$400,000.00. The proceeds of the celebratory event on November 8<sup>th</sup> are earmarked to eliminate or to substantially reduce this debt.

St. Peter Church has been celebrating its 50<sup>th</sup> Anniversary by many events this past year. We thank you for your support and now invite you to attend our finale! A dazzling evening of celebration on November 8, 2008! This is one event that should not be missed! Please contact Dickran and Manoush Devian at 818-886-8950 for your reservations and information.

## Levon Ter-Petrosian Publicizes New Documents

Continued from page 1

ment of the [Armenian National] Congress, which will automatically lead to regime change and Serzh Sarkisian's resignation," he told a news conference. "We don't think we can simply demand and he will resign. Nobody resigns in that way."

"Only God knows whether or not we will succeed," said Ter-Petrosian. "I'm a modest person. I have never overestimated my power. I've set a goal. If we achieve it, that will be fine. If we don't, that won't be the end of the world."

The charismatic leader further declared that the six-month standoff between Armenia's leadership and main opposition force has reached an impasse. "I know that the authorities have problems and are even in deadlock," he said. "They have trouble communicating with the public, not with us, and becoming more acceptable to the public."

"To be honest, we have problems

too. If there is deadlock, there is deadlock on both sides. Seventy-six of our comrades remain in prison. This is tolerated by the international community."

Ter-Petrosian added that various small-scale protests staged by the opposition since the March 1 unrest in Yerevan and the ensued mass arrests of opposition supporters were a forced diversion from the key goals of his movement. "Did we really need these sit-ins, hunger strikes, protests taking place during trials?" he said. "Not at all. They do not stem from the essence and goals of our movement. The movement was meant to be a much more serious political movement that should fight against the authorities with programs."

The opposition has said that it is ready to negotiate with the authorities only after the release of dozens of its leaders and supporters remaining in prison. Ter-Petrosian reaffirmed this precondition on Tuesday. "As long as the hostages are not freed, no dialogue is possible with [Sarkisian,]" he said.

# Ի ՅԻՇԱՏԱԿ

## Ի ՅՈՒՇ ՎԱԽՃԱՆՄԱՆ ՔԱՌԱՍՈՒՆՔԻՆ ՄԵՐՕՐԵԱՅ ՅԵՐՈՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԸ ՐՈԳՇ. Տ. ՕՇԱԿԱՆ ՎՐԴ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ (1930-2008)

**ԴՈԿՏ. Տ. ՋԱԻԷՆ Ա. ՔՂՆՅԹ.  
ԱՐՁՈՒՄԱՆՆԵԱՆ**

Յուլիս 26-ին Ուոթերթաունի մէջ ի Տէր հանգեաւ մեր օրերու «հերոս» վարդապետը, որուն վախճանումը որքան կսկծալի եւ անփոխարինելի բոլորիս համար, եղաւ անտարակոյս նոյնքան մխիթարական, այս անգամ իր իսկ կեանքի արտասովոր իրագործումներով: Արդարեւ յիտուն տարիներու իր անկեալ վիճակը, անդամայոյժ՝ դամուած իր նոյն աթոռին, Օշական վարդապետ կեանքի եւ գերագանց մխիթարութեան վերածեց իր իսկ ձեռքով, ամբակուռ կամքով եւ անխորտակ հաւատքով:

Չկայ բաղդատելի եզր մը որ կարենայ կեանքի այլ ճակատագիր մը հաւասարեցնել եւ կամ մօտեցնել Օշական վարդապետի կեանքին, որ «գմահ խափանեաց», եւ իր յարատեւ աշխատանքով իր քսանհինգամեայ երիտասարդ կեանքը «փրկեց» կորուստէ, ապաւինելով ՓԲԿՁԻՆ ՈՒ ԱՆՈՐ ԻՐԵՆ ՊԱՐԳԵԻԱՄ հոգեւոր եւ մտաւորական շնորհներուն:

Ապրեցաւ, կամ լաւ եւս ապրեցուց ինքզինք հերոսաբար: Ամենէն համեստ պայմաններու ներքեւ ու առանց փնտուտութի իսկոյն գտաւ իր վիրաւոր կեանքի ուղին իր նստած յիմնամեայ «աթոռ»ին վրայ, զայն հոյակապ «գահ»ի մը վերածելով: Դարձուց անիւները անվարան դէպի համալսարան, վկայուեցաւ ակադեմական բարձրագոյն աստիճաններով, գրեց իր աւարտաճառը, եւ ապա նոյն անիւները ուղղեց դէպի երաժշտանոց, ուրկէ վկայուեցաւ որպէս երաժիշտ եւ խմբավար:

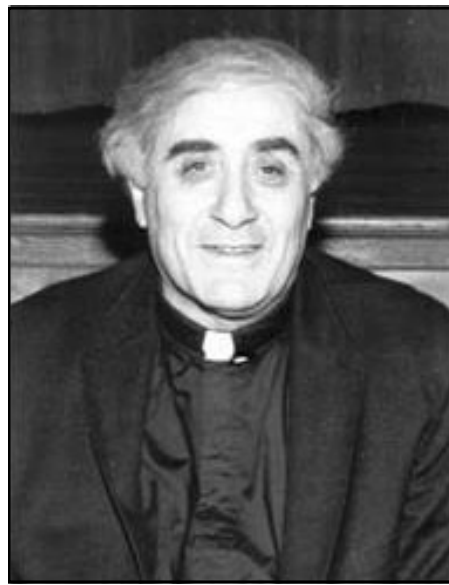
Չգոհացաւ զարդարուելով այդ բարձր տիտղոսներով, այլ զանոնք իսկոյն ծառայութեան դրաւ իր պաշտած եկեղեցիին՝ Հայաստանեայց Առաքելական Մայր Եկեղեցիին, եւ իր ամերիկածին ազգակիցներուն, յատկապէս երիտասարդներուն, տալով անոնց հայ երգի եւ երաժշտութեան ճաշակը երկար տասնամեակներ, մինչեւ իր վերջին շունչը:

Պանծացուց Հայ Եկեղեցին, հարստացուց հայ ժողովուրդի մշակույթը, միշտ գամուած մնալով իր աթոռին, որոնց անիւները այսօր կ'աղաղակեն, կ'ընթանան իրենց ծանօթ ճամբաներէն առանց իրենց վարդապետին, ու պիտի դառնան ընդմիշտ վկայելու համար ա'յն ինչ որ շահեցաւ Հայ Եկեղեցին եւ Հայ Ազգը՝ շատ աւելիով քան մեր օրերու հոգեւորականութիւնը, որ բարեբախտութիւնը ունեցած է «անիւ» չդարձնելու, այլ ընդհակառակը վայելելու ամէն բարիք որ զլացուեցաւ վարդապետին:

Աւետարանի »նեղ ճամբան ընտրեց Օշական վարդապետ Մինասեան, վստահ ըլլալով որ լայն պողոտաներու վրայ պիտի գտնէր ինքզինք իր աշխատունակ, հեզահամբոյր, կատակաբան բնաւորութեամբ, եւ մանաւանդ ինքնավստահ կամքով: Օշական վարդապետ յաջողեցաւ ապրիլ իր լիագոյն իմաստով, այն աստիճան որ իր իրագործումները այսօր մխիթարութեան անսպառ պատգամներ կը սփռեն Ամերիկայէն մինչեւ Հայրենիք:

Հինգ ընկերներով վարդապետական կարգ ստացան անոնք՝ 1951 թուականին՝ Երուսաղէմի Ս. Յարու-

թեան Տաճարին մէջ: Անոնցմէ երկուքը եպիսկոպոսացան, եւ սակայն բոլոր չորսը կանխահաս վախճանումով ի Տէր հանգեան: Մնաց հինգերորդը՝ Օշական վարդապետ որ վերապրեցաւ՝ հակառակ իր ֆիզիքական անկեալ վիճակին: Թէ ինչպէ՞ս ան աւելի երկար ապրեցաւ քան իր օժակից եղբայրները, պատասխանը նոյնն է. չյուսալքուեցաւ եւ չյուսահատեցաւ, այլ ճիշդ հակառակը, իր առողջական խիստ «սահմանափակ» վիճակը անհունօրէն կրցաւ «սահմանազանցել», ընելով անկարելին եւ դառնալով բոլորիս



Հիացման արժանի վարդապետը: Կը մնայ ա'յն ինչ որ արժանի է մնալու, ու Օշական վարդապետ,

արժանաւոր տէրը այդ բոլոր արժանիքներուն, տիրացաւ անոնց. ը'չ ոք գանոնք տուաւ իրեն, բացի ինչ որ Աստուած շնորհեց: Երախտապարտ մնաց իր հանգուցեալ Տիրամօր՝ Սիրվարդ Մինասեանի եւ իր բոլոր բարեկամներուն, եւ երախտաշատ գնաց իսկական հերոս վարդապետը: Հերոսներ կ'իջնան դաշտին վրայ, սակայն այս մէկը կ'իջնար եթէ ինքզինք չբարձրացնէր հրաշալի կերպով, բառին իսկական իմաստով՝ հրաշքի համազօր վերականգնումով: Հերոսաբար կրեց ամէն ցաւ եւ տառապանք, ու առանց տրտնջալու գանոնք վերածեց երգի եւ երաժշտութեան՝ արժեքներով իրեն շնորհուած 78 տարիները: Վարձքը կատար սիրելի Հայր Օշական: Հանգչիր երկնային լոյսերու մէջ «առջուրս հանգստեան» հայ եկեղեցու շարականներուն եւ մեղեդիներուն:

**“The Friends of Armenian Arts” Proudly Presents**  
**“BRAVO” TBILISI ARMENIAN THEATRE**  
 TBILISI'S PETROS ADAMYAN STATE ARMENIAN DRAMATIC THEATRE

**«Կեցցէ՛»** Exclusive stop in Los Angeles during a National Tour  
 Թիֆլիսի Պետրոս Ադամյանի անուան Պետական Հայկական Դրամատիկական Թատրոնի հիւրախաղերը Միացեալ Նահանգներում  
 Թող Որ Այս ներկայացումները Մեր Սրտերը Գերէ... Let These Performances Touch Our Hearts .....

<b>Pepo</b>  <b>ՍԱՏՐԴԱԿ ԵՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 6, 7:00 P.M.</b>	<b>Պէպօ</b>  <b>ՍԱՏՐԴԱԿ ԵՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 6, 7:00 P.M.</b>
<b>Love Under The Elms</b>  <b>ՍԱՏՐԴԱԿ ԵՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 27, 7:00 P.M.</b>	<b>My Daughter's Fiances</b>  <b>ՍԱՏՐԴԱԿ ԵՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 7, 7:00 P.M.</b>
<b>Khataballa</b>  <b>ՍԱՏՐԴԱԿ ԵՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 5, 7:00 P.M.</b>	<b>Be Healthy</b>  <b>ՍԱՏՐԴԱԿ ԵՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 28, 7:00 P.M.</b>
<b>The Guards of Ruins</b>  <b>ՍԱՏՐԴԱԿ ԵՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 12, 7:00 P.M.</b>	<b>Սերը Ծիփիների/Տակ</b>  <b>ՍԱՏՐԴԱԿ ԵՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 12, 7:00 P.M.</b>

**SIX DIFFERENT DAYS! SIX DIFFERENT PLAYS!**  
 ONE CHANCE TO SEE EACH PLAY  
**GLENDALE HIGH SCHOOL AUDITORIUM**  
 1440 E. BROADWAY, GLENDALE, CA  
 Mail delivery: 818.637.2191 • Tickets free delivery: 818.265.0506  
 Get your tickets on line at: [itsmyseat.com](http://itsmyseat.com) • Recorded event message: 818.487.5563  
[www.bravotbilisiarmeniantheatre.com](http://www.bravotbilisiarmeniantheatre.com)  
**RESERVE YOUR TICKETS TODAY** Tickets: \$25, \$30, \$40, \$50, \$100  
 Group discounted tickets are available

ՃԱՄՐՈՐԴԱԿԱՆ ՅՈՒՇԵՐ

ՍՊԻՏԱԿ (ՅԱՄԱՍԼՈՒ)

ՊՕՂՈՍԼԱԳԻՍԵԱՆ

Ինքնաշարժը սուրում է ընդարձակ դաշտում, Ապարանի սարահարթին է: Լեռնային բնակավայրի դարպասներով մտնում ենք ի քաղաքն Ապարան: Քաղաքամէջի հրապարակում ենք, այն բոլորել են կարմիր հագած բարձրադաս շինքները, նրանց առաջին յարկերում նախկին ու նոր խանութներ, շուրջ բոլորը տաղաւաղներ, կրպակներ: Ներսից մեզ նայող աշխատողները ժպտում են, կարծես այն հրաւէր է ներս մտնելու: Նրանք այն նախկին անտարբեր աշխատողները չեն, ասում էին համաժողովրդական սեփականութիւն, հապա մի ունեցուածքը կարող է արդեօք բոլորինը լինել: Նորէն հրեայ մի մարդ, անունը Մարքս, նոր ուսմունք էր հիմնել: Ինչու ժամանակակիցները չէին թելադրել նրան այդ նոր ուսմունքը ստեղծելիս պեղել մարդ արարածի հոգին, այդ անհուն աշխարհը՝ հոգեբանութիւնը, որ ըստ իմաստասէր Նիցչէի, գիտութիւնների մայրն է: Ուսումնասիրել մարդ արարածի մտածելու ու ընկալելու եղանակները, հագարամեակներով նրա հոգում ամրացած «ես»ի, «իմ»ի հոգեկան արասները եւ այն շտկելու կարողականութիւնը: Եւ նա, իր նոր ուսմունքով ցանկանում էր մարդկանց տանել ետ դէպի պատմութեան վաղ շրջանի համայնական կարգեր՝ «կոմունա», կատակով ասում էին որ ամբողջ գիւղի բոլոր սեռի մարդիկ կոլլեկտիւ: Նորէն, հրեաներ, պոլշեիկ հրեաների հակայնդափոխական յեղաշրջումով հսկայածաւալ Ռուսաստան երկրի ներուժը քանդեցին, սպանեցին միլիոնաւոր մարդկանց, այնտեղ պարտադրեցին այդ նոր ուսմունքը եւ այն ինչքան տառապանք բերեց, երեւի նրա ու նրանց կողմից մարդկութեան հանդէպ նիւթում գաւ հր այն: Մարդ արարածը չընդունեց այն, փլուեցին այդ կարգերը, փլուզման դատապարտուեց նաեւ այդ նոր ուսմունքի վարդապետութիւնը: Պոլշեիկ հրեաները՝ դրամական պատուէր ունէին քանդելու Ռուսաստանը, ոչնչացնելու Ռուս ազնուականութեանը, հապա թէ ոչ ինչու այդ յեղաշրջումը Ռուս մարդիկ չէին առաջնորդել:

Հայոց անկախացած երկրում քանդեցին հին յարաբերութիւններ: Երեւի մի քիչ շտապեցին, առանց նկատի ունենալու որ երկիրը պատերազմում էր, սեփականաշնորհում խաղացին, վերագնահատեցին ժողովրդի աշխատանքով արարուած հիմնական ֆոնտերը եւ այն շտապած արժէքով վաճառեցին թէ բաժանեցին իրար մէջ: Յափշտակեցին նաեւ գիւղի հողի մշակման մեքենաները, ակտիւաւորակներով այդ բոլորը տարան որպէս մետաղի ջարդօս վաճառելու թուրքին, պարսիկին: Ափսոս, այն ինչքան ետընթաց մղեց երկիրը, փլուած տնտեսութիւն, որի փլատակներից միլիոնատէրեր դուրս եկան: Այդ օրերին, երբ ինձ հարցնում էին եթէ ես լինէի երկրի ղեկավարը ինչ կը ձեռնարկէի, յայտարարում էի, որ կը ձգտէի աշխատանք ստեղծել հայ մարդուն, ուստիկանների պահպանութեամբ խոշոր կղզիանքներ կը կախէի ձեռնակրութիւնների դարպասներին, նրանց հաշուառման մատենաները կը կնքէի երկաթեայ պահարաններում, որ այդ բոլոր մնային տնօրինելու ապագային:

Հայոց շինքի հողը բաժանեցին, ասում էին հողը գիւղացուն տուին, թէ գիւղացուն հողին: Չափակեցին նրան հողը մշակելու, հայոց լեռներից հոսած ձիւնոտ ջրերը, հայոց ընդերքից պայթած ջուրը, հայոց Գեղամայ ծովի կայոյտ ջրերը բարձր գնեցով ծախում են հողը մշակողին: Ինչ է, իրենք են անձրեւել ջուրը, որ արարման հեւքով պայթած ուսն պարզեց գանձեն նրան հանդերի ու այգիների հողին հոսած ջրի շահագործման ծախսերը միայն, որ պէսզի մշակը բերքի առատութիւն ստեղծի, որպէսզի քաղաքի բնակիչը այն աւելի ցածր արժէքով ձեռք բերի:

Ապարան, ապարանցի, Արագածի փէշերին արարող, քաջ հայեր: Ինչու են հայերը նրանց անյարկի պատուներով պիտակաւորում, չէ՞ որ այդ նրանք էին այն եղեռնական 1918 թուականներին այս լեռները պատնէշել, իրենց ոգու յորձանքով մարել թուրքի գինուրի առաջխաղացումը, որ պէսզի հայերը իրենց երկրում յաղթանակի բերկրանք տօնախմբէին: Հնում Ապարանը կոչուել էր Քա-



Սպիտակ քաղաք

աղ, իսկ երկրորդ դարի Պտղոմէոս պատմիչը այն անուանել էր Քասաւա: Ապարանը եղել էր հայոց Նիդ գաւառի կեդրոնը, պատկանել Արշակունեաց արքաներին, իսկ յետոյ՝ Գնդունեաց եւ Վաչուտեն նախարարական տներին: Տասներորդ դարից, կոչուել էր Ապարան, որ նշանակում է Պալատ, թող հիմա ծիծաղեն, ժամանակին էլ նրա բնակիչներին կանչել էին պալատցիներ: Յետոյ, մինչեւ 1935 թուականները, կոչուել էր Բաշ Ապարան: Հրապարակի աղբիւրից ջուր ենք խմում: Արագածի լանջերից յորդած ձիւնոտ ջուր, շատ պաղ էր այն, սակայն համով:

Շարունակում ենք մեր երթը կարօտի ճամբաներով: Խճուղիի ձախին, կարմիր քարերով յուշահամալիր է՝ ի նշանաւորումն Բաշ Ապարանի ճակատամարտի յաղթանակի: Դրազդամատ կանայեանն էր ղեկավարել թիկունքից դէպի Երեւան արշաւող թուրքի դէմ մղուած հայոց կռուի յաղթական այդ ճակատամարտը: Ապարանցիք իրենց Արագածը գրկած՝ փշրել էին թուրքի բանակի վաշտերը, վռնտել նրանց այս սարահարթից ու խորտակել Երեւանի թիկունքից հարուածելու նրանց մտադրութիւնը: Յուշարձանի կարմիր պատերին հպած փառք եմ կանչում քաջորդիներին ու անմահութիւն մարտիկներին հող մարտերում զոհուած հայորդիների հոգիներին:

Ինքնաշարժը վազում է սարահարթի խճուղիով, քիւրտերով բնակեցուած «Ռեա թագա» գիւղն ենք մտնում: Նոյնանուն քրտերէն լեզուով լրագիր էր հրատարակում Հայաստանում, ժամանակին միակը միութիւնում: Հայերը նրանց համար գիր էին ստեղծել ու նպաստել նրանց մշակոյթի զարգացմանը: Նրանք արդեօք ստեղծակ էին

հայոց արեւմտեան կողմը աշխարհի իրենց ցեղակիցների պատճառած եղեռնագործութիւնից եւ հիմա օսմանցի թուրքը յայտարարում է, որ քիւրտերն են սպանել հայերին: Հանդուրժող ոգի ունի հայը, հանդուրժում են նրանց, ժամանակին հանդուրժում էին թաթարներին: Հայը հիւրընկալութեան վանատուր աստուածն էր արարել, որ պատսպարէին ժամանողներին: Ինչքան սիրով էին նրանք դիմաւորել, օգնել հայոց երկրից անցնող յոյն զօրավար Քսէնոֆոնի զօրքին: Իսկ եթէ Պարթեւ Գրիգորը հայ եղած լինէր, արդեօք չպիտի հանդուրժեր հայոց վաչուտեան, վահեւունի ու Սլկունի նախարարական տների քուրմերին, մեհեաններին, հայոց տիեզերական հաւատքը:

Քիւրտեր, նրանց նախահայրենիքը եղել է Պարսկաստանի Պարսք նահանգի հիւսիսային շրջանը: Յետագայում հաստատուել են նաեւ Հայաստանի հարաւային նահանգներում: Հիմա սիւրուած են արեւմտեան Հայաստանում, իրանում, իրաքում, Սիրիայում: Այժմ յորժորժուած Քիւրտիստան անուանումը սոսկ ազգագրական իմաստ ունի, նման քաղաքական միաւորում գոյութիւն չի ունեցել: Քրտերէնը, հնդեւրոպական պարսկերէն լեզուաընտանիքին է պատկանում եւ իրենք էլ նոյն ծագումով են: Թուրքը արտօնել էր գէնք կրելու վայրենաբարոյ լեռնական քիւրտին՝ հարստահարել ու առանց պատիժի սպանել հային: Արմէն հայեր, Խորենացու համոզմամբ «վեհագոյնը հիւսիսային ժողովուրդներին» քիւրտերի համար դպրոցներ էին հիմնադրել, նրանց քաղաքակրթելու միջոցով գերծ մնալու

Շարք էջ 17

**ATLANTIS**  
RESTAURANT AND NIGHT CLUB

FRIDAY NIGHTS AT ATLANTIS  
**ARABIAN NIGHTS**

ENJOY A NIGHT OF MIDDLE EASTERN MUSIC, DANCING AND ENTERTAINMENT EVERY FRIDAY NIGHT AT ATLANTIS. ATLANTIS IS FULLY EQUIPPED WITH A REMARKABLE COCKTAIL BAR, HOOKAH BAR AND LIVE DJ.

EVERY FRIDAY, BE SURE TO WITNESS OUR LIVE BELLY DANCING SHOW FEATURING WORLD FAMOUS HELINA AND THE SAHALAH DANCERS.

- authentic cuisine
- full hookah bar
- VIP membership
- full cocktail bar
- live belly dancing
- live music and DJ

**ATLANTIS**  
RESTAURANT AND NIGHT CLUB

626.449.4599  
162 N. SIERRA MADRE BLVD.  
PASADENA, CA 91107



### ԼՈՒԻԶԻԱՆԱ-ՊԱԹՈՆ ՌՈՒԺ ԵՒ ՅԱՅ ԳԱՂՈՒԹԸ

Շարունակում է 7-էն

որոնցմէ առաջինին թուականը չի-  
շատակուած է 1970:

\*\*\*

Խայտաբղէտ մշակոյթներու  
այս ոստանին եւ «Ճագ»ի ծննդա-  
վայրին մէջ, 1970-էն ասդին, հա-  
յերն ալ սկսած են բնակչութիւն  
հաստատել: Պաթոն Ռուժի մէջ  
ներկայիս կը գտնուին շուրջ 24  
ընտանիք: Անոնք բոլորն ալ գոր-  
ծատէրեր են: Կը զբաղին գորգա-  
վաճառութեամբ, ոսկերչութեամբ,  
ճաշարանի գործերով եւ ինքնա-  
շարժի առեւտրով: Նոյնիսկ ու-  
նին երկու փրօֆէսորներ, որ կը  
պաշտօնավարեն LSU Համասարա-  
նին մէջ: Շատ կազմակերպուած են  
եւ սիրով կը համագործակցին:  
Ունին սեփական եկեղեցի՝ Ս. Կա-  
րապետ Հայաստանեայց Առաքելա-  
կան Եկեղեցին՝ իր սրահով եւ  
խոհանոցով, սեփական գերեզմա-  
նատուն, հոգաբարձուներ, Հանոյ  
Հայրենակցական Միութիւն,  
Հ.Մ.Մ.-ի, Ս.Դ.Հ.Կ. ժիրայր Մու-  
րատի եւ ՀԱՍ-ի մասնաճիւղեր:  
Պատարագ կը մատուցուի ամիսը  
մէկ անգամ այցելու կղերականի մը  
կողմէ: Բոլոր հայերը անխտիր  
մեծով պգտիկով ներկայ կ'ըլլան Ս.  
Պատարագին եւ կը հաղորդուին:  
Առանց բացառութեան բոլորն ալ  
կը խօսին հայերէն: Նոյնիսկ քանի  
մը օտար ընտանիքներ ներգրաւ-  
ուած են եւ կանոնաւորապէս կը  
յաճախեն եկեղեցի ու կը գործակ-  
ցին հայերուն հետ: Անոնցմէ մէկը  
հպարտանքով պարզեց իր բազու-  
կը՝ «Թէթու» եղած իր լանտաչի եւ  
Հայաստանի դրօշներով, եւ ըսաւ  
«Ես իրլանտացի Հայ եմ»:

Պաթոն Ռուժի Հայաստան-  
եայց Առաքելական Եկեղեցին, իր  
հիմնադրութենէն ասդին, իր կարե-  
լիութեան սահմաններուն մէջ կը  
ջանայ հետեւիլ Հայ Եկեղեցւոյ  
պատմական ընթացքին, եւ սատա-  
րել մեր Եկեղեցւոյ հոգեւոր եւ հայ  
ազգային աւանդութեանց պահպա-  
նումին, յատկապէս օգտուելով իր  
ատենապետին՝ Տիար Վազգէն Գալ-  
թաքճեանի ինչպէս նաեւ Գալ-  
թաքճեան եւ Մութաֆեան ընտա-  
նի քներու առատաձեռն նպաստնե-  
րէն:

Հայ մշակոյթի, երգի եւ երաժշ-  
տութեան տարածման համար անոնք  
կը հիւրընկալեն արուեստագէտներ  
եւ երգիչներ հազեցնելու համար  
այդ փոքր ածուին հայրենաբաղձ  
պապակը: Կը հիանաս այս փոքր  
գաղութին ցուցաբերած սիրոյ,  
միութեան եւ համագործակցու-  
թեան:

Այդ ազգանուէր անկեղծ հա-  
մագործակցութեան շնորհիւ, անոնք  
յաջողեցան իրականացնել Լոս Ան-  
ճելըսի Համագալինի «Անի» պա-  
րախումբի երկու ելոյթները Պա-  
թոն Ռուժի մէջ, Օգոստոս 23-ին:  
Ելոյթներ, որոնք հայ ժողովրդա-  
կան երգն ու պարը ներկայացուցին  
մեր հայ համայնքին ու շրջապա-  
տին, փոխանցելով հայ տոհմիկ  
երաժշտութեան թովիչ ջերմու-  
թիւնը բոլոր հանդիսականներուն:

Բախտաւոր են Պաթոն Ռուժի  
հայերը քանի որ ունին հոգատար  
մը, որ գիտէ համերաշխութեան եւ  
սիրոյ մթնոլորտին մէջ պահել  
բոլորը: Անձ մը, որ տասնեակ  
տարիներու տքնաջան աշխատան-  
քով, պողպատեայ կամքով եւ յու-  
սահատիլ չի գիտցող յարատեւու-  
թեամբ կերտած է իր ապագան: Ան  
մօտեցած է կեանքին իրապաշտօ-  
րէն: Օգտուած է հաւասարապէս թէ

իր յաջողութիւններէն եւ թէ իր  
ձախողութիւններէն, որ պարզե-  
ւած են իրեն թանկագին փորձա-  
ռութիւն եւ գիտութիւն: Իր ծնող-  
քէն՝ Սերոբ եւ Մարի Գալթաքճեա-  
նէն իրեն փոխանցուած սիրոյ,  
նուիրումի եւ ծառայութեան ոգին  
արմատացած է իր մէջ, եւ ան կը  
բաշխէ այդ առատօրէն իր շրջա-  
պատին՝ սկսեալ իր եկեղեցիէն, իր  
հարազատներէն, հայրենակիցներէն  
մինչեւ իր գործակողները, որոնց-  
մէ շատերը իր օգնութեամբ եղած  
են գործատէրեր: Այս հայրենասէր,  
բարեսէր եւ մարդասէր բարերարը  
կը տարածէ իր օրհնաբեր թեւերը  
հոն ուր որ կը կարօտին իր օգնու-  
թեան՝ Միացեալ Նահանգներէն մին-  
չեւ Արժանթինա, Հայաստան, Լի-  
բանան եւ Սուրիա, ամենուրեք  
խրախուսելով, կազմակերպելով եւ  
նիւթապէս օգնելով: Այդ անձը՝  
շրջահայեաց, լուրջ աչլապէս ըն-  
կերային՝ Վազգէն Գալթաքճեանն  
է:

Մեր գաղութներուն, մեծ կամ  
փոքր, գոյութիւնն ու կենսունա-  
կութիւնը պահելու համար պէտք  
ունինք Վազգէն Գալթաքճեաններու:  
Թող իր ազգանուէր եւ մարդասի-  
րական կեցուածքը վարակիչ ըլլայ  
մեր բոլոր յաջողած հայրենակից-  
ներուն՝ յօգուտ մեր ժողովուրդին  
եւ հայրենիքին:

ՀԱՅՐԵՆԻԻՍ ԵՒՍ ՀԱՅՐԵՆԻԻՍ ՀԱՍԱՐ  
Cultural and Patriotic  
**GRAND FESTIVAL**

Dedicated to the 17<sup>th</sup> Anniversary of the Independence of Armenia  
On Manoogian Street, St-Laurent, Quebec - Closed to traffic

**Friday, September 19, 2008 from 8 p.m.**  
«Yerevan Nights»  
Continuous performances by numerous groups and artists

**Saturday, September 20, 2008 from 11 a.m.**  
A rich program of cultural and artistic performances  
• Parade • Games  
• Sale of Armenian Products • B.B.Q.  
Evening Ball with Elie Berberian and his Orchestra and DJ «Garo»

**Sunday, September 21, 2008 from 10:30 a.m.**  
• Holy Mass • B.B.Q. • Games and Artistic performances

General Admission:  
\$10 each day • \$15 for two days (Saturday & Sunday)  
(Free for children under 12 years old)



“The Friends of Armenian Arts” Proudly Presents  
«Կեցցէ՛ք» **“BRAVO” TBILISI ARMENIAN THEATRE**  
TBILISI'S PETROS ADAMYAN STATE ARMENIAN DRAMATIC THEATRE  
Թիֆլիսի Պետրոս Ադամեանի անուան Պետական Հայկական  
Դրամատիկական Թատրոնի հիւրախաղերը Միացեալ Նահանգներում  
Exclusive stop in **Fresno** during a National Tour

www.bravotbilisiarmeniantheatre.com

**My Daughter's Fiances**  
Մզդէկաս Փեսայունները  
SUNDAY SEPTEMBER 14, 1:00 P.M.  
By: Armen Bayanduryan

**THE CAVE DWELLERS**  
Բարանձաւի Բնակիչները  
SUNDAY SEPTEMBER 14, 4:00 P.M.  
By: William Saroyan  
WITH ENGLISH SUBTITLES  
Smile, Humor, Love, True Life Pictures  
3 ACTS IN ONE DAY  
IN FRESNO  
SUNDAY, SEPTEMBER 14, 2008

**Pepo**  
Պէպօ  
SUNDAY SEPTEMBER 14, 7:00 P.M.  
By: Gabriel Sundukyan

**THE TOWER THEATRE**  
815 E. Olive Ave., Fresno, CA  
The Tower Theatre 559.485.9050 www.towertheatrefresno.org  
Levon: 559.908.8474  
Patrick's Music: 769 E. Barstow, Fresno. Tel: 559.224.7287  
The Friends of Armenian Arts 818.637.2191 itsmyseat.com  
**RESERVE YOUR TICKETS TODAY**  
TICKETS: \$25, \$35, \$50





## ՄՊԻՏԱԿ

Շարունակում է 2-էն

իրենց ասպատականութիւններին: Քիւրտերը ժամանակին անկարող եղան ըմբռնելու, որ իրենք հայերի հետ բնական դաշնակիցներ էին իշխող դաժան իրաւակարգի դէմ: Հիմա սպանում են իրար, այլուժ են իրենց հազարաւոր գիւղերը, տեղահան են անում, դաւադրութեամբ ձերբակալեցին իրենց առաջնորդ Օճալանին, որին իմրալ անմարդաբնակ կղզում ցմահ արգելափակել են: Ասում են, այդ քաջ քիւրտի ծիներում հայ կայ, կարող է: Արտերկրում հաստատուած իրենց խորհրդարանը ներողութիւն է խնդրել իրենց նախնիների կատարած եղեռնագործութեան համար: Քաղաքակրթութիւն են, խիղճն է զարթնել իրենց սրտերում, իսկ թուրքի հոգում երբեք խիղճ պիտի զարթնի՞ արդեօք, չգիտեմ, արդեօք կարող է: Ծագող մի նոր արշալոյսին, պատմութեան գարգացման ընթացքը նորէն պիտի յանգեցնի բռնութեամբն թուրքի տիրացած տարածքի վերաբաժանմանը: Արեւմտեան իրենց աշխարհից ինչ բաժին պիտի հասնի հայերին, այնտեղ հիմա ամէնուր քիւրտ է, ժամանկին որտեղ որ իրենց հօտերն էին արածացրել՝ մերն է ասել էին:

Ինքնաշարժը վագում է Արագածի լանջերին հպած խճուղիով: Այնքան մօտ են Արագածի չորս գագաթները, դեռ ձիւն են պահել իրենց գոգերում, ձեռքերս դուրս պարզած՝ գրկեցի նրանց, Արալի ոգու ջերմութիւնը հոսեց սրտիս: Ասում են, Լուսաւորիչի կանթեղն է վառուած նրա ամենաբարձր գագաթին: Իմ տարեց հոգին պոռթկում էր բարձրանալու այնտեղ, մարելու այն ու նրա փոխարէն հայոց իհր աստուծոյ կրակով վառելու Մեսրոպի ու իր 36 գինուորների կանթեղը, որի ջահերի լոյսով արեւներ ծագեցին հայերի սրտերին, իմաստունները աշխարհներ տարան հայոց հանձարի տիեզերական փայլատակումները: Բարի արեւ եմ մաղթում ճանապարհի Ալազեագ, Գեղարօտ, Ծիլքար շէներին, դաշտերին, այնտեղ համախումբ ապրող հայերի, քիւրտերի հողի մայրացման արարմանը:

Սարահարթը յաղթահարած, կանգնել ենք նրա բարձունքին: Աջ կողմին բացուել է ընդարձակ գոգահովիտը, կանաչ է վառուած այնտեղ: Սպիտակի շրջանն է Փամբա-

կի հովտում, որ նախկին ուժ կոչուել էր Համամլու: Հովիտն էր գրկել Փամբակի լեռնաշղթաները, որի ձորակները ճանապարհ էին բացել Փամբակ գետի ջրերին: Այս շրջանին թագաւորել էին հայոց Արարատեան պետութեան արքա-



photo by: Albert Yeznaian

### Սպիտակի եկեղեցին

ները, Երուսղոմի արքաները եւ նրանց տոհմակից Արտաշէսեանները, որ վկայում է այստեղ յայտնաբերուած Արտաշէսի արամէական սահմանաքարերը: Սելճուք թուրքն էր այստեղ հասել, շրջանի մի քանի գիւղերում բացել էին գերեզմանափոսեր, որտեղ յայտնաբերել են սառը գէնքով խոշտանգուած կանանց ու երեխաների 11886 դիակներ, դեռ ինչքան չփորուած գերեզմաններ կան հայոց արեւմտեան կողմն աշխարհում, ափսոս: Երբ հաղորդում են այնտեղ պատահած երկրաշարժների մասին, հաւատացե՛ք, որ հայոց մանկանց ու կանանց ոսկորների ահագնացած ուժն է շարժում հողը, քանդում քիւրտի ու թուրքի շէները: Ինչ, չկա՞յ արդեօք առասպելական տիեզերական ուժ, որ զարկում է շարժելին արարողներին, մանկանց ցաւ պատճառողներին: Ինչպէս կարող է մարդու հոգին չխռովել մանկան դէմքից հոսող ցաւից, թուրքի հոգում Աստուած խիղճ չի կաթել:

Ինքնաշարժը ոլորաններով իջնում է հովիտ: Աշխարհը ինչու պիտի ճանաչէր Սպիտակը նրա ընդերքի խռովքով եւ այն անուանել Սպիտակի երկրաշարժ: 1988 թուականի Դեկտեմբերի 7, հայոց երկրի հիւսիսի ընդերքը շարժուեց, ցնցուեց մինչեւ իսկ Երեւանը, հաղորդեցին որ փլուել է Սպի-

տակը, Գիւմրին, Շիրակամուտը, գիւղեր ուրիշ: Հայերը, միութեան ժողովուրդները, աշխարհի մարդիկ եկան, փորեցին փլատակներ, նրանց կապանքներից մարդեր, մանչեր դուրս բերեցին: Ռուսի մեծ մարդասէր զաւակ Սախարովն էր եկել աւերուած քաղաք, որ թողած միջուկային հետազոտութիւններ,

մարդկանց դէմքերին: Նոր ամուր տներ են շինել, որոնք հողի սպիտակ բազմած խոյացել են վերեւ: Վիրաւոր է հողն այս, այնտեղից անցնելիս, նրա վէրքի ցաւից հոգու ամպ է իջնում, ցուրտ անձրեւ տեղաց այնտեղ:

Ասում էին ուրս գորքի սարքած ստորերկրեայ միջուկային պայթեցման պատճառած երկրաշարժ էր եղել այն: Այդ օրերին, ի պաշտօնէ այնտեղ էր եղել երկրաբան, երկրաշարժագէտ ակադեմիկոս Աշոտ Կարապետեանը, որ եզրակացութեամբ այն բնական աղէտ էր եղել:

Սպիտակ, Փամբակ գետի ու նրա վտակ Ջրաշէնի ափերին փռուած Լոռի մարզի քաղաք: Համամլու էին կոչել այն: Սելճուք թուրքը անցաւ հայոց աշխարհից, սպանեցին բռնացած բնակավայրերի անունները եւ նրանց յորջորցեցին իրենց վայրենի անուններով, ինչպէս Սպիտակը Համամլու: Այն առաջացել էր թուրքի «Համամ» բառից, «Դէմի» կոչուած հանդամասում յայտնաբերուած կաւէ մեծ կարասների ու խողովակների բաղնիքատեղիի առկայութիւնից: Սպիտակ նոր անուանումը առաջացել է քաղաքի շրջակայքում եղած կրաքարէ հանքի սպիտակ տեսքի հետեւանքով:

Մերձ-քաղաքային դաշտերում, ճակնդեղ էին մշակում, երեւի այս հովիտի մեղմ կլիման նպաստաւոր էր եղել նրա աճին: Շաքարի գործարանն էր քաղաքի ձախ թաղամասում, որտեղ հազարաւոր տոնաններով շաքար էին արդիւնաբերում տեղի ու Շիրակի դաշտերում աճած արդիւնաբերութեան կարիքները: Աւերուել էր նաեւ շաքարի գործարանը, փոխանակ այն վերականգնելու ու նորից գործարկելու, չգիտեմ որ անբանի կարգադրութեամբ, նրա սարքաւորումները տուել էին վրաստանին: Հիմա է, իբր ֆրանսացիների հետ պայմանաւորուել են, Շիրակում շաքարի գործարան կառուցելու, տեղի դաշտերի ճակնդեղը մշակելու նպատակով: Քաջ ու իմաստուն հայը իր պատմութեան քառուղիների մաքառումներում, ինչքան սխալներ է գործել, զղջացել, երբեմն շտկել այն, առակի կարգ է անցել «Հայույնս իսկը իմա լինէր» ասացուածքը:

**ԲԱՑՈՒԱԾ Է**  
**Հիպնոսարուժութեան կեդրոն**  
**դեկավարութեամբ՝**  
**Փորձառու բժիշկ Արթին Սաղրեանի**  
**Փասատիմայի մէջ**  
**Ամէն օր՝**  
**առաւօտեան ժամը 10:00էն մինչեւ կ.ե. ժամը**  
**3:00**  
**Հասցէ՝ 1060 N. Allen Ave. 2nd floor Unit E**  
**Pasadena CA 91104**  
**Հեռախոս (818) 434-8118 միայն ժամադրութեամբ**

«Միտք մարմնի վրայ» թուլացման (relaxation) միջոցաւ կը դարմանուին.  
 -Մարմնային բրոնիկ հիւանդութիւններ, արեան գերննջում, շաքարախտ, ազմա, եւայլն:  
 - Մոլութիւններ - սիկարէթ, ալոլ, թմրադեղեր, եւայլն:

**ՎԱՐՁՈՒ ՏՈՒՆ**  
**Palm Springs**

PALM SPRINGS ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ՂԵՍՅՈՂ  
 ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐԻ ՈՒՇԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Փալմ Սփրինգս գեղատեսիլ եւ կից լեռնային շրջանին, վարձու է տրուում լրիւ կահաւորուած մէկ ննջարան, մեծ նստասենեակ, խոհանոց՝ բոլոր յարմարութիւններով, մինչեւ 5-6 հոգի գիշերելու տարողութեամբ Condo: Ունի մեծ լողաւազան, ջաքուզի, թենիսի խաղաղաշտ, կանաչազարդ փիքնիքի տարածք, իր յատուկ կրակարաններով եւ 24-ժամեայ ապահովութեան սիստեմ:

Մանրամասների համար հեռաձայնել՝  
**(818) 246-0125**

Վարձման գներն են  
 Ուրբաթ, Շաբաթ եւ Կիրակի՝ \$ 400  
 Long Weekend-ների համար՝ \$ 500  
 Մէկ շաբաթուայ համար՝ \$ 675  
 Մէկ ամսուայ համար՝ \$ 1450

**ՄԱՐՉԱԿԱՆ**

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՖՈՒԹՊՈՒԼԻ ԱՌԱՋՆՈՒԹԻՒՆ**

Ֆուտբոլի Հայաստանի առաջնության 18-րդ տուրում անակնկալ արդիւնքներ չգրանցուեցին: Առաջատար «Արարատ»ը, հիւրընկալուելիս 2:1 հաշուով առաւելութեան հասնելով Գիւմրիի «Շիրակ»ի նկատմամբ, շարունակում է գլխավորել մրցաշարային աղիւսակը: Հանդիպումը անցաւ լարուած եւ դրամատիկ պայքարում: Առաջինը յաջողութեան հասան տանտէրերը, որոնց կազմում 19-րդ ըրպէին յաջողութեան հասաւ Գառնիկ Սարգսեանը, սակայն 9 ըրպէ անց առաջնութեան լաւագոյն ռմբարկու Պիզելի Մարկոսը հաւասարեցրեց հաշիւը:



«Արարատ»ը յաղթական գնդակը խփեց միայն 88-րդ ըրպէին: Աչքի ընկաւ թիմի կիսապաշտպան Կարեն Նաւոյեանը:

Յաղթելով այս խաղում՝ Վարուժան Սուքիասեանի սաները 39 միաւորով գլխավորում են մրցաշարային աղիւսակը: 2-րդ տեղում 37 միաւորով ընթանում է ախոյեան «Փիւնիկ»ը, որը այս տուրում «Միկա»յի հետ արտագնայ մրավէճում առաւելութեան հասաւ 1:0 հաշուով: Հանդիպման միակ գնդակը 57-րդ ըրպէին խփեց Ալբերտ Թադեւոսեանը:

Այս պարտութիւնից յետոյ «Միկա»ն 34 միաւորով նահանջեց 3-րդ հորիզոնական: Նոյնքան միաւոր է վաստակել նաեւ Կապանի «Գանձասար»ը, որը այս տուրում հիւրընկալուելիս 2:1 հաշուով կամային յաղթանակ տօնեց «Կիլիկիա»յի նկատմամբ: Շարունակում է միաւորներ կորցնել նախորդ առաջնութեան փոխ-ախոյեանը՝ «Բանանց»ը:

Այս տուրում «Բանանց»ը 1:1 հաշուով աւարտեց «Ուլիս»ի հետ մրցավէճը եւ 25 միաւորով ընդամէնը 5-րդ հորիզոնականում է:

Այս տուրի աւարտից յետոյ թիմերը մօտ կէս ամիս կը հանգստանան, քանի որ Սեպտեմբերի 6-ին եւ 10-ին կայանալու են 2010թ. աշխարհի առաջնութեան ընտրական հանդիպումները, որոնցում հանդէս է գալու նաեւ Հայաստանի հաւաքականը:

«Շիրակ» - «Արարատ»	1-2
«Միկա» - «Փիւնիկ»	0-1
«Կիլիկիա» - «Գանձասար»	1-2
«Բանանց» - «Ուլիս»	1-1

18-րդ տուրից յետոյ մրցաշարային աղիւսակը ունի այսպիսի տեսք.

	Խաղ	Յաղ.	Հաւ.	Պարտ.	Կօլ	Կէտ
«Արարատ» Երեւան	18	12	3	3	29-14	39
«Փիւնիկ» Երեւան	18	11	4	3	24-10	37
«Միկա» Աշտարակ	18	10	4	4	27-14	34
«Գանձասար» Կապան	18	10	3	5	27-17	33
«Բանանց» Երեւան	18	7	4	7	20-17	25
«Ուլիս» Երեւան	18	4	3	11	13-23	15
«Շիրակ» Գիւմրի	18	3	2	13	10-27	11
«Կիլիկիա» Երեւան	18	2	3	13	14-42	9

**ՀԱՅԱՍՏԱՆ-ԹՈՒՐԻԱ.  
ՐԵՏԱՔՐՔՐՈՒԹԻՒՆԸ ՍԵՃԱՆՈՒՄ Է**



Սեպտեմբերի 6-ին Երեւանի «Հրազդան» մարզադաշտը ամենայն հաւանականութեամբ լեցուն կը լինի եւ այդ օրը կայանալիք Հայաստան - Թուրքիա հանդիպմանը կը հետեւեն շուրջ 55 հազար հանդիսականներ: Աշխարհի 2010թ. առաջնութեան ընտրական փուլի այս մրցավէճի տոմսերը սովորականից թանկ են: Սովորաբար Հայաստանի հաւաքականի մասնակցութեամբ երեւանեան հանդիպումներին կարելի է ներկայ գտնուել 1500-5000 դրամ վճարելով, իսկ այս անգամ տոմսերը արժեն 3000-10000 դրամ: Եւրոպական չափանիշների համեմատ սա սիմուլիկ գումար է, իսկ հաւ Հայաստանում վճարուող խաւը այնքան էլ մեծ թիւ չի կազմում: Չնայած դրան տոմսերը մեծ պահանջարկ ունեն, քանի որ Թուրքիայի հաւաքականը ամէն օր չի ժամանում Երեւան, իսկ Հայաստանի հաւաքականը այս տարի սեփական հարկի տակ ընդամէնը մէկ հանդիպում է անցկացնելու:

Տոմսարկղերի աշխատակիցները նկատեցին, որ մեծ թիւ են կազմում սփիւռ. քահայ գնորդները, որոնք Երեւան են ժամանել յատուկ այս հանդիպումը դիտելու համար:

Ըստ ՖԻՖԱ-ի կանոնակարգի հիւրընկալող կողմը պարտաւոր է տոմսերի 5 տոկոսը տրամադրել հիւրերին, իսկ Հայաստանի ֆուտպոլի ֆեդերացիան առնուազն 2500 տոմս նախատեսել է թուրք ֆուտպոլասէրներին համար, որոնք սակայն չեն ժամանի Երեւան: Թուրքիայում հանդիպումը դիտելու ցանկութիւն էին յայտնել տասնեակ հազարաւոր ֆուտպոլասէրներ, սակայն ավտանգութեան նորմերից ելնելով թուրքական կողմը որոշել է չթոյլատրել թուրք ֆուտպոլասէրներին ժամանել Երեւան: Բնականաբար նաեւ հայ մարզասէրները հնարաւորութիւն չեն ունենայ յաջորդ տարի մեկնել Թուրքիա, դիտելու պատասխան հանդիպումը: Վերջին տարիներին թուրք ֆուտպոլասէրների մասնակցութեամբ բազմաթիւ պատահարներ են գրանցուել միջազգային հանդիպումների ընթացքում, ուստի մտավախութիւն կար, որ ընդհարումներ կարող էին լինել նաեւ այս անգամ:

Հանդիպման նկատմամբ հետաքրքրութիւնը մեծ է նաեւ Եւրոպայում: Բազմաթիւ եւրոպական ԶԼՄ-ների ներկայացուցիչներ են հաւատարմագրուել հանդիպումը լուսաբանելու համար: Մեծ թիւ են կազմում նաեւ թուրք լրագրողները, որոնք արդէն սկսել են ժամանել Երեւան:

\*\*\*\*\*

Թուրքիայի հաւաքականի գլխավոր մարզիչ Ֆաթիհ Տերիմը նախքան Երեւան ժամանելը հանդիպել է թուրք լրագրողներին եւ յայտարարել. «Մենք Հայաստան ենք գնալու ֆուտպոլ խաղալու եւ չենք ցանկանում քաղաքականացնել այս հանդիպումը: Մենք գիտակցում ենք, որ մեզ շատ ծանր հանդիպում է սպասուում, ինչպէս որ դա եղաւ երիտասարդական հաւաքականի հետ, որը Օգոստոսին խաղաց Հայաստանի երիտասարդական հաւաքականի հետ»:

**ՎԱՐՁՈՒ ՄՐԱՀ ՓԱՍՏԻՆԱՅԻ ՄԷՁ (200 ՀՈԳԻԻ ՀԱՄԱՐ)**

**ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԻԹՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 1060 N. ALLEN AVE. PASADENA**

**ՀԵՌԱԶԱՅՆԵԼ (626) 797-7680**

**Չեր Ծանուցումները Վստահեցէք «Մասիս» Շաբաթաթերթին**

**T: (626) 797-7680 F: (626) 797-6863**

**massis2@earthlink.net**

**www.massisweekly.com**

**ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ**

Եթէ ձեր տրամադրութեան տակ ունիք հայերէն գիրքեր, եւ կը ցանկանաք զանոնք նուիրել Կայծ Երիտասարդական Միութեան գրադարանին՝ ապա առաքեցէք հետեւեալ հասցեով:

**G.Y.O. 1060 N. ALLEN AVE. PASADENA, CA 91104**

**ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ**

**ՀԵՌՈՒՍՏԱՏԵՍԻԼԻ ՅԱՅՏԱԳԻՐԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑԸ**

**CHARTER CABLE 280-ՐԳ ԿԱՅԱՆ (ԿԼԵՆՏԵՅԼ, ՊԵՐՊԵՆՔ, ԼԱՔՐԵՍԵՆՈՒ)**

**GLOBCAST SATELLITE**

**ՀԻՆԳՇԱՐԹԻ ԵՐԵԿՈՅԵԱՆ ԺԱՄԱՆ 10:00-11:00**

**ՔԱՉ ՆԱԶԱՐ ՈՒՂԻՂ ԵԹԵՐ ՇՕ**

**Ամէն Կիրակի երեկոյեան ժամը 10:00-ից 12:30**

**Կլէնտէյլի 280-րդ կայանից**



# ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ NOR SEROUNT CULTURAL ASSOCIATION

## CO-SPONSOR

City of Glendale

## MAJOR SPONSOR



## SPONSORS



Wells Fargo Bank



Pacific Western Bank



Glendale Medical Pharmacy



## MEDIA SPONSORS



Massis Weekly  
Armenian Observer  
Kach Nazar  
Nor Hayastan

ARMENIAN INDEPENDENCE DAY

# FESTIVAL

SUNDAY, SEPTEMBER 21 2008  
VERDUGO PARK, GLENDALE  
11:00 AM - 7:00 PM



ԵՐԳ ՈՒ ՊԱՐ  
ԱՐՈՒԵՍՏԻ ԳՈՐԶԵՐՈՒ ԵՒ  
ԳԻՐԵՐՈՒ ՎԱՃԱՌԸ  
ՓՈՐԵՐՈՒ ԽԱՂԵՐ  
ՆԱՐՏԻ ՄՐՑԱՇԱՐԸ  
ՀԱՄԱԴԱՄ ՃԱՇԵՐ  
Խորված պատրաստուած  
Moon Mart-ի կողմէ



Sako • Robert Chilingarian • Ararat Amadyan • Maggie  
Harut Hakopyan • Armen Hovanissyan • Sokrat  
Artsrun • Hovik Krikorian • Vahe Nersisyan  
Alfred • Alen • Levon Katerjian  
&  
Vartan & Siranush Gevorkian Dance Academy